

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

İLKOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARININ

2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMINDA

YER ALAN DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

(INVESTIGATION OF PRIMARY SCHOOL MUSIC LESSON BOOKS IN TERMS OF THE
VALUES IN THE 2018 CURRICULUM)

Hazırlayan

NİLAY GÖKMEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAKOÇ

ÇANKIRI- 2022

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

İLKOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARININ
2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN
DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Nilay GÖKMEN

ORCID: 0000-0002-0507-1137

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAKOÇ

Çankırı – 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	vii
TEZ KABUL VE ONAY	viii
ÖNSÖZ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
KISALTMALAR	xii
TABLO LİSTESİ.....	xiii
GÖRSEL LİSTESİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	6
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Sınırlılıklar	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. Eğitim.....	8
2.2. Öğretim	10
2.3. Ders Kitaplarının Önemi	11
2.4. Sanat Eğitimi.....	12
2.5. Müzik Eğitimi Ve Önemi.....	13
2.6. Müzik Eğitimi Türleri	15
2.6.1. Genel Müzik Eğitimi.....	15
2.6.2. Özenen Müzik Eğitimi	15
2.6.3. Mesleki Müzik Eğitimi	16
2.7. Müzik Eğitiminin Amaçları	16
2.8. Müzik Öğretim Programı Ve Öğeleri	17
2.8.1. Müzik Dersi Öğretim Programında Bulunan Alana Özgü Beceriler	18
2.8.2. Müzik Dersi Öğretim Programının Yapısı.....	18
2.9. Değer Kavramı Ve Değer Öğretiminde Yaklaşımlar.....	19
2.9.1. Telkin Etme Yaklaşımı	20
2.9.2. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı	20
2.9.3. Analiz Yaklaşımı.....	20
2.9.4. Eylem/Davranış Öğrenme Yaklaşımı	20

2.9.5. Aydınlatma/Belirginleştirme Yaklaşımı	21
2.9.6. Karakter Eğitimi Yaklaşımı	21
2.10. Ailede, Okulda, Toplumda Ve Medyada Değerler Eğitimi	24
2.11. Literatür Taraması İle İlgili Yayınlar	27
3.YÖNTEM	31
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren Ve Örneklem.....	31
3.3.Verİ Toplama Araçları	32
3.4.Verilerin Analizi.....	32
4.BULGULAR VE YORUMLAR	34
4.1. 2018 Yılı Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin İlkokul Müzik Ders Kitaplarında Bulunuşunun Genel Olarak İncelenmesi.....	34
4.2. İlkokul 1. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi	35
4.2.1. Sevgi Değerine İlişkin Şarkı Örneği	36
4.2.2. Saygı Değerine İlişkin Şarkı Örneği:	37
4.2.3. Saygı Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	37
4.2.4. Adalet Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	38
4.2.5.Vatanseverlik Değerine İlişkin Şarkı Örneği:	38
4.2.6.Yardımseverlik Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	39
4.2.7.Özdenetim Değerine İlişkin Örnek Şarkı:	39
4.2.8. Yardımseverlik ve Dürüstlük Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	40
4.2.9. Dostluk Değerine İlişkin Şarkı Örneği:	40
4.2.10. Sabır Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	41
4.2.11. Sorumluluk Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	42
4.3. İlkokul 2. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi	43
4.3.1.Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	44
4.3.2. Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	45
4.3.3. Sevgi Değerine İlişkin Örnek Şarkı:	45
4.3.4. Saygı Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	45
4.3.5. Özdenetim, Sorumluluk ve Sabır Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği: ..	46
4.3.6. Adalet, Dostluk, Sorumluluk ve Yardımseverlik Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:	46
4.3.7. Vatanseverlik Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	47
4.3.8. Dürüstlük Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	47
4.4. İlkokul 3. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi	47

4.4.1.Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	50
4.4.2. Özdenetim, Sevgi ve Dostluk Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	51
4.4.3. Özdenetim, Sorumluluk ve Dostluk Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:	51
4.4.4. Dostluk Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	52
4.4.5. Sorumluluk, Dostluk, Yardımseverlik ve Dürüstlük Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	53
4.4.6. Saygı Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:.....	53
4.4.7. Dürüstlük Değerine İlişkin Şarkı Örneği:	54
4.4.8. Sabır Değerine İlişkin Şarkı Örneği:	54
4.4.9. Vatanseverlik Değerine İlişkin Örnek Şarkı:	55
4.4.10. Adalet Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	55
4.5. İlkokul 4.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi	55
4.5.1. Saygı ve Vatanseverlik Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:	58
4.5.2. Saygı Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:.....	58
4.5.3. Sabır ve Sevgi Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:	59
4.5.4. Sabır Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	60
4.5.5. Sevgi ve Dostluk Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	60
4.5.6. Dostluk ve Sevgi Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	61
4.5.7. Yardımseverlik Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:.....	61
4.5.8. Sorumluluk Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	62
4.5.9. Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	62
4.5.10.Dürüstlük Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:	63
4.5.11. Adalet Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:	63
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	64
6.KAYNAKÇA	69

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *İlkokul Müzik Ders Kitaplarının 2018 Yılı Öğretim Programında Yer Alan Değerler Bakımından İncelenmesi* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlâk ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

....../....../2022

İmza

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

[Nilay GÖKMEN] tarafından hazırlanan *[İlkokul Müzik Ders Kitaplarının 2018 Yılı Öğretim Programında Yer Alan Değerler Bakımından İncelenmesi]* başlıklı bu çalışma, *[.....2022]* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *[oy birliğiyle]* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *[Sanat ve Tasarım]* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAKOÇ

İmza:

Üye:

İmza:

Üye:

İmza:

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../ 2022 tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Muhammed Emin SOYDAŞ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde bana bilgi ve birikimleri ile yol gösteren, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAKOÇ' a, çalışmamı titizlikle inceleyip, çok değerli fikirler sunan jüri üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Eda NAZLIMOĞLU ve Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ÇAĞLAK EKER' e, beni yetiştiren kıymetli annem ve babam Hatice-Ayhan ABSARILIOĞLU' ya, fikirleri ve destekleri ile her zaman yanımda olan sevgili eşim İbrahim GÖKMEN' e, yardımlarından dolayı arkadaşım Onur TULGAY' a, ve biricik oğullarım Aziz Görkem GÖKMEN ve Asım Erdem GÖKMEN' e teşekkürlerimi sunarım.

...../...../2022

Nilay GÖKMEN

Tezin Başığı: İLKOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARININ

2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN

DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Tezin Yazarı: NİLAY GÖKMEN

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ELVAN KARAKOÇ

Tezin Türü: Yüksek Lisans

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilkokul müzik ders kitaplarını, 2018 yılı öğretim programında yer alan değerler bakımından incelemektir. 2018 yılında yenilenen müzik dersi öğretim programında yer alan ‘adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik’ gibi on değer, müzik ders kitapları içerisinde, kaç adet şarkı, okuma metni ve etkinlikle işlendiğı hakkında durum tespiti yapmaktır.

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenindedir. Doküman analizi yolu ile veriler elde edilmiş, verilerin analizinde ise betimsel ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. MEB tarafından 2018 yılında yenilenecek tekrar kullanılmaya başlanılan İlkokul müzik ders kitaplarını, değerler bakımından, hangi okuma metni, şarkı ve etkinlikler yoluyla öğrencilere aktarılmaya çalışıldığı ve öğretim programında yer alan değerlerin kitapta kullanılma durumu alt başlıklar halinde incelenmiştir. Öncelikle tüm sınıf seviyelerinin, genel toplam verileri tablolştırılmış ve sayısal olarak verilmiştir. Her sınıf seviyesinde değerler, ayrı ayrı incelenerek, farklı türlerdeki öğretim materyallerine ilişkin örneklerle açıklanmıştır. Araştırmanın sonucunda; 2018 öğretim programında yer alan 10 değer (adalet, sorumluluk, dürüstlük, dostluk, sevgi, vatanseverlik, sabır, özdenetim, sorumluluk, yardımseverlik) ilkokul müzik kitabı içerisinde 26 adet okuma metni, 67 adet şarkı ve 33 adet etkinlik gibi üç farklı öğretim materyalleri ile öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Tüm sınıf kademeleri toplamında 126 tane olan bu öğretim materyalleri, müzik ders kitapları içerisinde değerleri işleme bağlamında incelendiğinde; ‘sevgi’ değerinin 20 adet sayı ile ilk sırada, 6 adet sayı ile ‘adalet’ değerinin ise en alt sırada olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Programı, Müzik Eğitimi, Müzik Dersi, İlkokul, Değerler

Thesis Title: PRIMARY SCHOOL MUSIC TEXTBOOKS

INCLUDED IN 2018 CURRICULUM

INVESTIGATION IN TERMS OF VALUES

Author: NİLAY GÖKMEN

Supervisor: DR. ÖĞR. ÜYESİ ELVAN KARAKOÇ

Thesis Type: MASTER'S .

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine primary school music textbooks in terms of the values included in the 2018 curriculum. About how many songs, reading texts and activities are used in music textbooks on ten values such as 'justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness' in the music lesson curriculum renewed in 2018. is to assess the situation.

In the research, document analysis, one of the qualitative research methods, and descriptive and content analysis methods were used in the analysis of the data. The primary school music textbooks, which were renewed and started to be used again in 2018 by the Ministry of National Education, were examined in terms of values, through which reading texts, songs and activities, and the use of the values in the curriculum in the book were examined under subtitles. First of all, the grand total data of all grade levels were tabulated and given numerically. Values at each grade level were examined separately and explained with examples of different types of teaching materials. As a result of the research; The 10 values (justice, responsibility, honesty, friendship, love, patriotism, patience, self-control, responsibility, helpfulness) included in the 2018 curriculum are presented in the primary school music book with three different teaching materials such as 26 reading texts, 67 songs and 33 activities. It has been determined that students are trying to gain. When these teaching materials, which are 126 in total, are examined in the context of processing values; The value of 'love' is in the first place with 20 numbers, while the value that is processed the least is; It has been determined that a total of 6 numbers have the value of 'justice'. Suggestions were made regarding the results.

Keywords: Curriculum, Music Education, Music Lesson, Primary School, Value

KISALTMALAR

ABD Amerika Birleşik Devletleri

MEB Milli Eğitim Bakanlığı

TDK Türk Dil Kurumu

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Vb. Ve benzeri

Vd. Ve diğerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo No	Sayfa
Tablo 1: İlkokul Kademesi (1, 2, 3, 4) Tüm Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerlerin Genel Sayısı-----	38
Tablo 2: İlkokul 1. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler-----	39
Tablo 3: İlkokul 2. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler-----	48
Tablo 4: İlkokul 3. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler-----	53
Tablo 5: İlkokul 4. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler-----	62

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel No	sayfa
Görsel 2.1: Eğitim Türleri -----	10
Görsel 4.2.1: Evde müzik dinlerken nelere dikkat etmeliyiz?-----	42

1. GİRİŞ

Sağlıklı ve iyi iletişim kurabilen, toplumda birbirine uyumlu, karakter sahibi bireyler yetiştirmek, eğitim faaliyetlerinin genel amaçları arasında yer almaktadır (Varış, 1991, s.5). Birey olarak dünyaya gelen insanlar toplum içerisinde eğitilir. Birey olmadan toplumun oluşması mümkün değildir. Eğitim planlı faaliyetler bütünü olmakla beraber, belirlenen amaçlara ulaşmak ve o amaçları gerçekleştirmek için vardır (Şişman, 2007, s.19). Eğitim sisteminin öğeleri arasında; öğretim programları, öğrenciler, öğretmenler gibi etkenler yer almaktadır. Öğretim süreci boyunca, etkili veriler ortaya koyulabilmesi ve istenilen amaçlara ulaşılabilmesi için öğretmen gibi niteliği yüksek, iyi rehber bireyler kadar, titizlikle hazırlanmış öğretim planlarına da gereksinim vardır (Tozlu, 2003, s.117).

Ülkemizdeki “öğretim programları, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 2.maddesinde ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır” (MEB, 2018, s.2). Öğretim programlarının amacı; öğrencilerin gelişim düzeylerine göre kendilerine en uygun olan bireysel farkındalık ve ahlaki bütünlük çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, günlük yaşamda temel bazı şeyleri (sayısal, sosyal, akıl yürütme, sözel, sanatsal becerileri kazanmış) yerine getirebilen ve bunları kullanabilen sağlıklı bireyler olmalarını sağlamaktır. Müzik Dersi Öğretim Programının genel amacı ise; bireylerin müzik yolu ile duygu düşünceleri ifade etmelerini sağlamak, estetik yönünü, zihinsel becerilerini daha iyi kullanmalarını artırmak, sevgi, saygı, paylaşım ve sorumluluk gibi duyguları geliştirmektir (MEB, 2018, s.5). Eğitim sisteminin temel görevi; birçok yeti ile birleştirilmiş, bilgi ve beceri içerikli davranışları olan insanlar yetiştirmektir. Bilgi, beceri gibi davranışları kazandırmak öğretim programlarının görevi iken, değerlerimizin görevi ise, bu davranışlar arasındaki bağlantıyı kurmaktır. Eğitim ve öğretimin harmanlanarak sunulduğu kurumlar olan okullar, bireylerin yetişmesi ve gelişmesi için kendisini sürekli yenilemektedir. Bu kurumların bağlı oldukları programlar ise kendi sınırları içerisinde, hızlı ilerleyen dünya teknolojisine ayak uydurmak için içeriklerini zaman zaman değiştirmek zorunda kalabilmektedir. Eğitim sisteminin, bireylere yalnızca akademik açıdan başarı ve bilgi kazandıran bir yapısı bulunmamaktadır. Sistem; toplumda bulunan temel değerleri benimsemiş bireyler

yetiştirmek istemekte ve sürekli değişen toplumun bireylerini de etkileyebilecek unsurlar içermektedir.

Eğitim programı oluşturulurken, oğretim programları, oğrenme oğretme ortamları, eğitim materyalleri, mevzuat gibi birçok faktör düşünülerek oluşturulmaktadır. Bu bağlamda, oğretim programında yer alan değerler, ders kitaplarında ayrı başlıklar, üniteler ya da etkinlikler adı altında değil, her ünitenin içerik uygunluklarına göre, program içerisinde harmanlanarak yer almıştır. rtk program olarak adlandırılan bu program yapısı, Yüksel (2002, s.363)’e göre; resmiyette yer alan ve belirtilen amaçlar dışında, oğrenme ve oğretme sürecini kapsayan süre boyunca, oğrencilerin kazandıkları bakış açısı, görüş, bilgi ve değerlerdir. Bu bağlamda örtük program, okul içerisinde yazılı olmayan kuralları, oğrenci ve oğretmen yaşantılarını, okul rutinlerini de içinde barındırmaktadır. Yeşilyurt ve Kurt’ a göre (2012, s.3256) rtk program dahilinde oğrenciler için üzerinde özenle durulan bir konu olan değerler konusu ise, oğrencinin hayatında daha kalıcı ve anlamlı hale gelebilmek için aile, okul ve evre tarafından desteklenmelidir. Bu destekleme ise ailenin, çevrenin ve okulun değerlere sahip çıkararak, bunları nesilden nesile aktarımı ile gerçekleşmektedir. Yenilenen son oğretim programında, yaparak, yaşayarak ve uygulayarak oğrenmeye dayalı programların içeriklerinde yer alan konu değerlerdir. Meighan (1981, s.47) ise örtük programla ilgili şu şekilde açıklamada bulunmuştur; çocuklar çevresinde olan olayları oğretmenden değil, okul tarafından oğretilen konularla oğrenmektedir. rtk müfredatta yer alan değerler ve inançlar resmi müfredatta da yer almaktadır. rtk müfredat sonuç, ortam ve süreç olarak ele alınabilir. rtk program; oğrencilerin inanç ve değer gibi kavramlarını da belirlemektedir.

Değerler, bir toplumun içinde bulunduğu ve dahil olduğu nesilden nesile aktarılabilen olguların, kişiler tarafından iyinin, doğrunun, yanlışın ayrıştırılmasına karar verilmesine yardımcı olan ölçütlerdir. Bu ltler toplum tarafından onaylanmış kurallar çerçevesinde oluşmuştur (Ulusoy ve Arslan, 2016, s.3). Değerler, toplumu ve bireyleri güzele yönlendiren ve toplumun kalkındırılmasına yardımcı olan unsurlardır (akıroğlu, 2013, s.24). Baysal (2013, s.39)’a göre değerler; bireye yaşamı boyunca hayatına yön veren, toplumsal olarak da istenilen sadakat, hakkaniyet, dürüstlük, sorumluluk, tutarlık, güvenilirlik gibi davranışların, bir kural içerisinde devam etmesini sağlar. Değerler; toplumumuzun geçmişten bugüne, milli ve manevi

kaynaklarından süzülüp günümüze ulaşmış, her neslin ise kendinden sonraki nesillere bırakması gereken kültürel miraslarımızdandır. “Değer kavramı, psikoloji, iktisat, sosyoloji, felsefe gibi birçok bilim dalında kullanılabilen bir kavramdır. Bireyin davranışlarına yön vermesiyle psikolojiyi, kültürden kültüre değişebilen yapısıyla antropolojiyi, toplumsal alandaki işlevi yönüyle sosyolojiyi ilgilendirir” (Ağız, 2019, s.2). Değerler eğitimi, öğrencilerin eğitimini sosyal ve ahlaki yönden destekleyen, topluma ait kültürü, evrensel bağlamda insani erdem ve ölçütleri aşlamayı kapsayan bir tür karakter eğitimi olarak ifade edilmektedir (Berkowitz, 2011 s.5). Türk Dil Kurumu değer kavramını; “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlamaktadır (sozluk.gov.tr, 2014). Yetiştirilen çocukların, kişilikleri açısından mükemmel seviyeye ulaşabilmek için ve onların kendi içlerinde var olan güzelliklerini ortaya koyabilmek için değerler eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır (Dilmaç, 2012, s.5). Bu amaçla, MEB 2010 yılında bir genelge ile değerler eğitimi müfredat içerisinde uygulamaya alarak ihtiyacı gidermeye çalışmıştır (milliyet.com.tr/gundem/meb-den-yeni-degerler-egitimi-1992935, 2015).

Başol vd. 'nin (2014, s.29) çalışmasında, değer eğitimi yeni nesiller yetişirken kişilik gelişimlerine ve toplumsallaşmasına fayda sağlayan, bunu örgün eğitime yayarak anlatılması gereken bir alan olarak anlatmaktadır. Bu doğrultuda değerler eğitiminin amacı, sağlıklı düşünen insanın doğuştan getirdiği özelliklerini ortaya çıkartmak, pozitif düşünen bireyin doğruya, iyiye ulaşmasına yardım etmek ve kötü ahlaktan insanları korumak, iyi insan yetiştirmektir. “İnsanın doğuştan gelen niteliklerini açığa çıkarmak ve kişiliğini geliştirmektir” (Kızıler ve Canikli, 2016, s.21). Aile, toplumun temelini oluşturan ve bireylere ilk olarak değerleri veren bir yapı taşıdır. Ailede değerler ile tanışan bireyler, okul dönemi ve sonrasındaki yaşamı ile de değer kazanmaya devam etmektedir. Toplumdaki sosyal ve kültürel değerleri nesilden nesile aktarma işlemi ise eğitim ile olmaktadır. Bireylerin sağlıklı yetişebilmesi ve topluma uyum sağlayabilmesi için mutlaka değerler eğitimine ihtiyaç vardır (Acun vd. , 2013, s.18). Çocukların fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından en önemli dönemlerinden biri erken çocukluk dönemidir. Bu dönemdeki eğitim, çocuğun ahlaki yönden, evrensel ve milli değerler çerçevesinde, insan hakları dahilinde kazanımları, bilişsel yönden ve sosyal gelişimi açısından içselleştirmesi son derece önem arz

etmektedir. Bu dönemde içselleştirilmiş tutum ve davranışlar, çocukların kişilikleri üzerinde ve yaşamları boyunca etkili olur. Çocukların kişiliğini her açıdan geliştirmek, doğuştan olan özelliklerin güzel yönünü ortaya çıkarmak, bireyleri ve toplumu kötü davranışlardan korumak, ayırtırmak, insani güzelliğe ulaşmasına yardım etmek, güzel ahlak ile bunu devam ettirmek, değerler eğitiminin amacıdır. Değerler eğitiminin amaçları arasında, karakteri düzgün kişilikler yetiştirmek, ruhi dengeyi sağlamlaştırmak da yer almaktadır (Ağız, 2019, s.5).

Değerler eğitimi iki hedeften oluşmaktadır. İlk hedef olarak; bireyin karakterini sağlamlaştırarak sürdürmesi ve yaşantılarından memnun olmalarını sağlamak, ikinci hedefi ise; toplumsal iyiliğe öncü olmaktır. Değerler eğitimi sayesinde genç nesiller değerler kazanabilir, mutlu olacakları bir hayat sürdürebilirler (Özen, 2016, s.51). Bir toplumun eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarı beklenen bir yapıdan oluşmamaktadır. Temel değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmek asli görevlerindendir. Eğitim programları ise öğretim programları göz önünde bulundurularak, ders dışı etkinlikleri de düşünülerek oluşturulmaktadır. Değerler eğitimi öğretim programlarında ayrı bir ders olarak düşünülmemiş tam aksine öğretim programlarının her biriminde yer almıştır (MEB, 2018, s.4).

Değerleri bireylere aktarmanın bir yolu da sanat eğitiminden geçmektedir. Sanat; bireylerin duygusal, kişilik ve zihinsel gelişimleri için de eğitim aracı olarak kullanılmaktadır. İlhan (1997, s.17)'e göre; küçük yaşlardan itibaren verilen sanat eğitimi, kişilerin sanatçı olarak yetişmesinden ziyade, bireylerin düşünsel, algısal, duygusal yönlerden gelişmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Sanatın birçok alanı ile öğrencilerin yeteneklerinin dışa vurumu gerçekleştirilebilir. Sanatın tüm dallarının birbiriyle bağlantılı olması gerektiği, öğrencilerin müzik, resim, tiyatro, mimarlık, edebiyat, drama gibi alanlarına yönlendirilip kendilerini keşfetmelerini sağlamaları yararlı olacaktır. Sanatın eğitim üzerindeki gücünün tek ders saatlerine sıkıştırılmayıp, disiplinler arası işbirliği ile her ders içerisindeki kazanımlara ek olarak, bireylere sanat yolu ile örtük olarak toplumsal değerler ve kuralların verilmesi de oldukça önemlidir. Sanat dallarından biri olan müzik ise; bireylerin yaşantılarında kendilerini keşfetmesine, düşünce ve duygularının biçimlenip gelişmesine fayda sağlamaktadır. Müzik eğitiminde çocuk şarkıları, bu amaçta kullanılabilecek en güzel araçlardan biridir. Küçük yaşlardan itibaren kazandırılmaya çalışılan genel müzik eğitimi,

öğrencilere öğretilen şarkılarda yer alan kazanımların müzikal amaçları dışında, sözlerin taşıdığı anlamlar açısından öğrencileri ahlâk ve kişilik açısından geliştirmeyi amaçlamaktadır. Anne karnından itibaren başlayan müzikal yatkınlığın ileri taşınması için, her yaş grubuna farkı öğretim yöntem ve tekniği uygulayarak öğrenciye ulaşmak, müzik eğitiminin en büyük gayesidir. Özellikle küçük yaşlardan itibaren fark edilip geliştirilen yetenek, zamanla çok güzel sonuçlar doğurabilecektir. Bu yüzden ki öğrencilere bir konuda merak uyandırmak, bilgi vermek örtük bir yolla ona durumu fark ettirmek, müzik eğitimi açısından da çok önemlidir. Müzik eğitimi yoluyla çocuklara iyiyi, doğruyu öğretmek bu anlamda çok büyük önem taşımaktadır. Müzik eğitimi içerisine serpiştirilen değer yargılarının, öğrencilere ilk olarak ailede, sonra okulda verilerek pekiştirildiği düşüldüğünde, müzik eğitiminin katkısının ne derece büyük olduğu koşulsuz olarak söylenebilmektedir (Dönmez, vd., 2017, s.321). İlkokuldan itibaren işlenen müzik dersleri; öğrencilere hem kendini tanıma fırsatı hem de grupla bir etkinlik yapma, sosyalleşme olanağı tanımaktadır. Müzik eğitimi; derslerde kullanılan müzik kitaplarındaki şarkıları birlikte ve bireysel olarak söyleme ile özdenetim sağlamaktadır. Okuma metinleri içerikleri ile merak uyandırmaktadır. Hayal dünyasını geliştirip, yaşanan durumdan ders çıkartma, farkındalık hissetme gibi durumları, grup halinde yapılan etkinlikler sayesinde, özgüveni yüksek öğrenciler yetişmesine yardımcı olmaktadır. Bu yüzden ki ilkokul müzik ders kitaplarında sadece şarkılar yoktur. Okuma ve yazmayı yeni öğrenen bu öğrencilere, bireysel okuma ve anlama fırsatı sunmakta, kulaktan şarkı öğretim yoluyla öğretmek, değerler gibi önemli kavramlar bakımından öğrenciler üzerinde sosyal bilinç yaratma, farkındalık uyandırma hedeflenmektedir.

Gelişen ve değişen topluma uygun olmakla beraber, öğretim programları belirli aralıklarla yenilenmektedir. Buna bağlı olarak ders kitapları da yeniden yazılıp geliştirilmektedir. 2018 yılında yenilenen öğretim programında, bir önceki öğretim programının üzerine genişletilerek, yenilikçi yaklaşıma uygun olarak yer alan on değer bulunmaktadır. Bunlar; “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir” (MEB, 2018, s.4). Toplumumuzun bir yansıması olan değerlerin öğrencinin dünyasına öykü ve şarkı gibi müziksel içeriklerle girmesi, öğrencide küçüklükten itibaren değer sisteminin oluşmasına ve ileride birey olarak topluma kazandırılmasına yardımcı olmaktadır. Araştırmada ilkokul müzik ders

kitapları, 2018 yılı öğretim programında yer alan değerler bakımından incelenecektir. Araştırmanın ilk basamağı olarak, tüm sınıf kademelerine ait müzik ders kitaplarında bulunan şarkı, okuma metni ve etkinlikler incelenerek kaç adet değer, hangi tür materyal ile kazandırılmaya çalışıldığı incelenecektir. Bu değerlere müzik ders kitabı içerisinde şarkı, okuma metni ve etkinlik örnekleri verilecektir. Değerler eğitiminin, toplumumuzun kültür aktarımının bir parçası olması, müzik dersinin değerler eğitimine önemli bir araç olması düşüncelerinden yola çıkılarak, araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur;

1.1. PROBLEM CÜMLESİ

“İlkokul müzik ders kitaplarının 2018 yılı öğretim programında yer alan değerler bakımından analizi nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, ilkokul müzik ders kitaplarını, 2018 yılı öğretim programında yer alan değerler bakımından inceleyerek değerlerin müzik ders kitaplarında nasıl işlendiğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada; MEB tarafından 2018 yılında yenilenen ilkokul müzik dersi öğretim programında yer alan değerlerin, ilkokul müzik ders kitaplarında, hangi okuma metni, şarkı veya etkinlik yoluyla öğrencilere aktarıldığı belirlenerek tablolar ve sayısal verilerle ifade edilecektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

1. 2018 yılı öğretim programında yer alan değerlere ilkokul müzik ders kitaplarının genelinde nasıl yer verilmiştir?
2. 2018 yılı öğretim programında yer alan değerlere ilkokul 1. sınıf müzik ders kitabında nasıl yer verilmiştir?
3. 2018 yılı öğretim programında yer alan değerlere ilkokul 2. sınıf müzik ders kitabında nasıl yer verilmiştir?
4. 2018 yılı öğretim programında yer alan değerlere ilkokul 3. sınıf müzik ders kitabında nasıl yer verilmiştir?
5. 2018 yılı öğretim programında yer alan değerlere ilkokul 4. sınıf müzik ders kitabında nasıl yer verilmiştir?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma, ilkokul müzik ders kitaplarının, 2018 yılı öğretim programında yer alan değerler bakımından incelenmesi amacıyla önem taşımaktadır. Ders içeriklerinde örtük program olarak yer alan değerler eğitiminin, tüm yaş grubunda ve derslerde olması, eğitim açısından önem arz etmektedir. Öğrencilerin hayatları boyunca karşılaşabileceği çözülmesi zor olan, birçok toplumsal problemin, çözümlenmesine yardımcı olabilen değerlerin, öğrencilerin dünyasına okuma metni, şarkı ve etkinlik gibi öğretim materyalleri ile girmesi, öğrencilerin bilinçlerinde küçük yaşlardan itibaren değer sisteminin oluşmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu noktada her öğrencilere, bireysel farklılıkları, öğrenme durumları göz önünde bulundurulmalı ve farklı öğrenme yöntemleriyle yaklaşılmalıdır. Bu bağlamda araştırma, değerlerin, ilkokul müzik ders kitapları içerisinde kullanılma durumlarının, şarkı, okuma metni ve etkinlik gibi farklı türlerle örneklenerek incelenecek olması; bu kitapları kullanan sınıf öğretmenlerine ışık tutması; bundan sonra yapılacak yeni çalışmalara kaynak olması bakımından önem taşımaktadır.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

Ülkemizde MEB tarafından revize edilerek 2018 yılında yürürlüğe giren öğretim programıyla,

2018 yılında yenilenip güncellenen ve hâlâ kullanılan 1, 2, 3 ve 4. sınıf müzik ders kitapları ve bunlar içerisinde yer alan şarkı, okuma metni ve etkinliklerle,

Araştırmacının ulaşabildiği kaynaklar ile

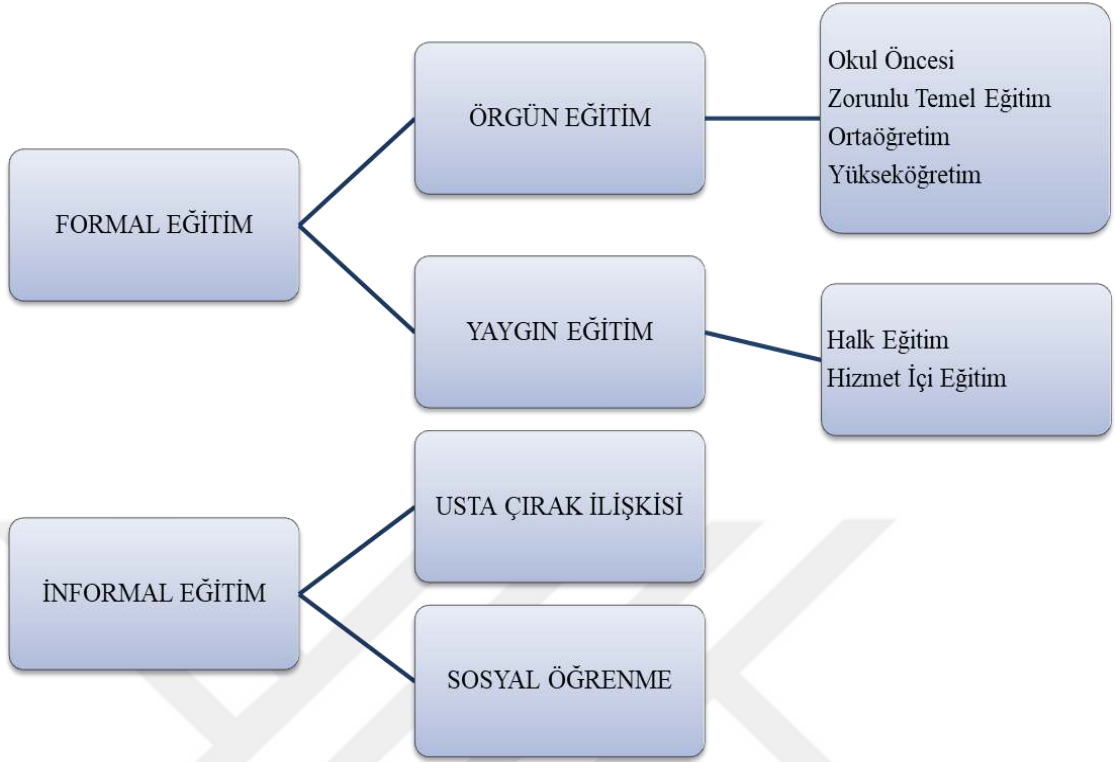
Araştırma için ayrılan zaman ve maddi kaynaklarla sınırlı tutulmuştu

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. EĞİTİM

Eğitim için birçok tanımlama yapılmıştır. “Eğitim; bilinçli istendik, amaçlı olarak kültürlenme, kültürleşme süreci ve müzik eğitimini de istendik bilinçli olarak müziksel kültürleşme, kültürlenme sürecidir” (Uçan 1997, s.7). İnsan ve eğitim arasında yadsınamaz bir ilişki söz konusudur. İnsan eğitimin kurucu üyesi ve en temel ögesidir, birbirinden ayrı düşünülmemelidir (Uçan, 1982, s.5). “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik yönde değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlanmıştır (Ertürk, 1988, s.13). Eğitim fiziksel uyarılar sonucunda, beyinde istendik kasıtlı olarak biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir (Sönmez, 2001, s.2). Uygulamalı ve deneysel türdeki eğitimin öğretilmesi, nesilden nesile aktarılması ve bireylere sunulan eğitimin de toplumda inanç ve ahlaki ilke ile yaygınlaştırılması hedeflenmektedir (Sömel, 2010, s.65). Eğitimin en belirgin özelliklerinden birisi, insanın hayatı boyunca devam etmesi ve her yerde gerçekleşebilir olmasıdır. İnsanın, yaşadığı yere uyum içinde olmak için de sürekli olarak eğitilmesi önemlidir (Güven, 2014, s.2). Eğitimin bir başka tanımı Smiht, 'a göre ise (1967, s.23) g bir bireyin başka bireyleri etkilemesi ve her bir kuşağın kendinden sonra gelen kuşaklara, geldiği son noktayı korumasını sağlatıp, daha ileriye taşımamasını öğrettiği bir kültürdür. Kütükçüler' e göre (1990, s.98) eğitim ise; kişinin kendi yaşantısı yolu ile yeteneklerini tanıyarak, toplum yararı için geliştirdiği bir süreçtir.

Bu bağlamda, tüm tanımlardan yol çıkarak söyleyebiliriz ki eğitim, bireyler için her yerde ve her yaş evresinde gerçekleştirilebilir. Ailede başlayan eğitim, sosyal çevre ve okul yoluyla da şekillenmektedir. Her zaman her yerde olabilen eğitim, plan ve program çerçevesinde uygulanmalıdır.

Şekil 2. 1. Eğitim Türleri

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere eğitim türleri ve alt dalları olarak ülkemizde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa göre belirlenmiştir (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Eğitim türleri şu şekilde ayrılmaktadır:

“Formal eğitim”

“İnformal eğitim”

Formal eğitim; planlı olarak önceden hazırlanan bir programa bağlı olarak yapılan ve öğretim yoluyla gerçekleştirilen eğitim türüdür. Eğitim bir süreç içerisinde ilerler ve öğretmen eğitimin planlayıcısı, uygulayıcısı ve izleyicisidir. Eğitim baştan sona kontrollüdür. Süreç içerisinde ve sonunda değerlendirmeye tabi tutulur. Bu nedenle okullardaki eğitim formal eğitimidir. Ayrıca, okul haricinde bazı hizmet alanlarında bireyleri bir mesleğin erbabı yapmak ve mesleğin inceliklerini öğretmek amacıyla halk

eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezlerindeki gibi yapılan öğretim etkinlikleri ve açılan kurslar da formal eğitim kapsamında değerlendirilmektedir.

Formal eğitim; “kendi içerisinde örgün ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılmaktadır. Örgün Eğitim; yaş grubu belirli bireylere düzenli olarak okul içerisinde yapılan eğitimi kapsamaktadır.” Okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite örgün eğitim sistemindeki kademelerdir. Yaygın eğitim ise; yaş sınırı gözetmeksizin bireylerin ilgi ve gereksinim duydukları alanlarda uygulanan eğitimi kapsamaktadır. Halk eğitim merkezi ve akşam sanat okullarında açılan kurslar, resmî ve özel kurs veren kurumlardaki kurs ve eğitimler, hizmet içi alınan eğitim faaliyetleri yaygın eğitim kapsamında değerlendirilmektedir (Fidan, 2012, s.4).

İnformal eğitim ise; “aile içerisinde ve sosyal çevrede kendiliğinden oluşan eğitim sürecidir. İnformal eğitimin önemli öğrenme yolu gözlem ve model alma yöntemidir. İnformal eğitim sürecinde, istenmeyen davranışlar ve kötü alışkanlıklar da edinilebilir” (MEB, 2013, s.6).

Bilici (2017, s.5) çalışmasında, informal eğitim sürecinin, formal eğitim sürecini aşan ortamlardan dolayı, örnek teşkil eden ve suç niteliği de taşıyabilecek davranışları öğrenen çocukların, kimlik, karakter ve değerler konusundaki duruşlarının oluştuğunu söylemektedir. Buna göre, öğrenme çağındaki çocukların gelişimi için, çok etkili olan informal eğitimin, bazen örgün eğitimden daha baskın olduğundan, ailede başlayan ve ilkokulda, sosyal çevre ve arkadaş çevresi ile devam eden öğrenmenin, her dönem yaş grubu ve bir önceki evre için önemli bir durum olduğundan, çocukluk döneminde şekillenen davranışların, pekişip ileri yaş evresinin karakter, kişilik inanç ve değer gibi kavramlara etki ederek, kalıcı hale gelebileceğinden bahsetmektedir.

2.2. ÖĞRETİM

Öğretim; “belirli bir plan ve program dahilinde önceden belirlenmiş olan yaşantıları, iyi ve gerekli olan alışkanlıklar için bireyi eğiten öğrenme ve öğretme etkinlikleridir” (Kemertaş, 1995, s.2). Program, bilginin nasıl ne şekilde ve neden öğretilmesi gerektiği ile ilgili hedeflere ulaşılırken, yapılacak etkinliklerin zamanını sırasını ve bu etkinliklerin ölçme değerlendirmesini de kapsayan bir düzendir (Can, 2015, s.30).

Öğretim programı ise; “okul ya da okul dışında bireye uygulanması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir” (Baz, 2019,

s.3). Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için düzenli olarak bir öğrenmeyi kılavuz haline getirme etkinliğidir. Bir başka deyişle, “öğrenmenin gerçekleşmesi için düzenli planlı teşkilat bütünüdür” (Akyüz, 2018, s.2).

“Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel ilkeleri esas alınarak hazırlanır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

- Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
- İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak, ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı, temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönetimli bireyler olmalarını sağlamak,
- Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye yeterlilikler çerçevesinde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak” (MEB, 2018, s.3).

2.3. DERS KİTAPLARININ ÖNEMİ

İçeriğini öğretim programından alan ders kitapları, öğretmenlerin kullanabilmesi için kılavuz kitaplar aracılığı ile içerisinde birçok etkinlik barındırmaktadır ve bu durum ders kitaplarının önemini artırmaktadır (Gülersoy, 2013, s.9).

“Ders kitapları, öğretim sürecinde sınıf içindeki aktivitelere yön veren, öğretmenin neleri öğreteceğini, öğrencilerin neleri öğreneceğini etkileyen önemli bir kaynaktır” (Kızılcıoğlu, 2005, s.13). Ders kitaplarının yazarları, o dersin öğretmeni değildir. Öğretmenler, ders işlerken bu kitaplardan faydalanmalı ve sistematik olarak ilerlemesine fayda oluşturmali fakat öğretmen kitabın esiri olmamalıdır (Ünsal vd.,

2002, s.107). Ders kitaplarının öğrenciler tarafından kolay ulaşılır olmasının ve yaygın şekilde kullanılır olmasının dışında, öğrencinin seviyesine uygunluğu, öğrenci çalışma kitaplarıyla olan uyumu ve ölçme değerlendirme bölümlerinin kalitesi ders kitaplarının önemini daha da artırmaktadır (Göçer, 2008, s.198).

Eğitim ve öğretimde kullanılan temel materyaller, ders kitaplarıdır. Bu ders kitapları öğretim programlarının ilkelerine uygun olarak, öğrencilerin bilgi düzeyine, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerine, yaşına göre en güzel etkinliklerle öğrenciye fayda sağlayacak şekilde hazırlanmış yazılı materyallerdir (Çeçen ve Çiftçi, 2007, s.39). Ders kitapları sıradan kâğıt parçaları olarak düşünülmemelidir. Aksine, yaşam faaliyetlerini aktaran öğretmen ve öğrenci arasındaki en güzel iletişim yollarından biri olan eğitim-öğretim araçlarıdır (Yapıcı, 2004, s. 122).

2.4. SANAT EĞİTİMİ

Sanat; toplumsal normlarla birlikte, sürekli değişen toplumsal niteliklere bağlı olarak değişim gösteren, çevreden etkilenmiş ve toplumsal kaynaklardan beslenmiştir. İnsanın kendi içinde yaşadığı dünyayı dışa vurumu ve ifade dilidir. Sanat bireyin dış nesneler dünyası ve zekâsının iç tepkisidir (Edman, 1977, s.18).

Sanat eğitimi; bireye sanatsal bir ürün aracılığıyla iletişim imkânı tanınması, estetik bir algı kazandırması, eleştirel düşünme becerisi sunması, kendi toplumunun yanında, başka toplumların kültürlerini değerlendirmesi, duygu ve düşüncelerini, kurgularını, yaratıcılıkla sanatsal bir ürüne yansıtması, sanatsal bakış açısı kazanması ile bireyin sadece kendisini değil, çevredeki paydaşlarını da tanımmasını sağlayan ve benimseten önemli bir eğitim türüdür. Sanat eğitimi ile bireylerde yer alan yaratıcılık duygusu açığa vurmakta, bireyler hem iç dünyasında hem de dış dünyasında kendini keşfedebilmekte, sanat eğitimi sürecinde estetik yönlerinin gelişmesiyle yaptıkları sanat ürününden haz duyabilmekte ve belirli bir beğenme algısı oluşmaktadır (Şahin ve Yağcı, 2012, s.275). Sanat eğitiminin bir başka amacının daha olduğunu vurgulayan Miller' e göre (1996, s.3) küçük yaşlardan itibaren çocukların hem el yapımı hem de doğal olan sanat nesneleri ile çalışmalarının, bireysel fikir farklılıklarına önem vermesine, sanata bakış açılarının gelişmesine ve yaratıcılıklarının artmasına fayda sağlayacaktır. Sanat eğitiminde öğretmenin rolü ve öğrenciye yaklaşım konusundaki çalışmasında Ulutaş ve Ersoy' a göre (2004, s.5) sanat etkinlikleri yapılırken bu etkinliği yaptıran öğretmenin yaklaşımın ne derece önemli olduğundan ve 2,5

yaşından, ilkokul 3.sınıfa kadar olan yaş aralığında öğrenciye, öğretmenin rehberlik etmesinin öneminden bahsetmiştir. Sanat ürününden ziyade, sanat sürecinin öğrenci için çok daha kıymetli olduğunu, öğretmenin mutlaka öğrencinin yaş ve algısına göre uygun ortamı düzenlemesi gerektiğini vurgulamıştır. Özgün çalışmalar yapmış olması çok kıymetli olan öğrenci için, öğretmenin yorum ve düşünceleri kadar, öğrencilerin birbirleriyle yaptıkları çalışmalar ve sanat hakkındaki konuşmaları da son derece önemlidir.

2.5. MÜZİK EĞİTİMİ VE ÖNEMİ

“Biyo-pişik, kültürel ve toplumsal bir organizma olan insan, var olduğu çağlardan beri algıladığı sesleri çözümleyip değerlendirmiş ve giderek sesleri bir anlatım biçimine dönüştürmüştür. Seslerle gerçekleştirilen bu anlatım sanatına müzik denir” (Say, 1995, s.17). Bütün insanların özellikle çocukların gelişmesinde büyük rol oynayan en önemli alanlardan biri müzik eğitimi alanıdır. Müzik eğitimi alanı çocukların duygusal, bilişsel, dilsel ve sosyal açıdan gelişimine büyük ölçüde fayda sağlamaktadır (Canakay, 2006, s.299). Bireylere müzik eğitimi ve müzikal davranış sağlayan yerlerin başında okullar gelmektedir. Akranlarına oranla, algıları daha yüksek olan çocuklara, okul öncesi ve temel eğitim döneminde verilen müzik eğitimi ile çocukların hayal dünyalarının gelişmesi, ritmik ve duygusal yönden iyi durumda olmalarını, öz güven kazanmalarını ve sanatsal anlamda donanımlı olmalarını sağlayacaktır (Demir, 2014, s.138). Müzik eğitiminin önemli rollerinden bir diğeri ise kişilerin sorumluluk, yaratıcılık, sevgi, yargımla becerisi ve müzik dinleme becerilerini geliştirmektir (Öz, 2001, s.104).

Müziğin, çocuklar üzerindeki olumlu etkileri konulu birçok çalışma bulunmaktadır.

National Center for Education Statistics’ e göre (1990, s.53) müzik eğitimi dersi ya da piyano dersi alan çocukların, matematiksel ve mantıksal alanlarda hiçbir ders alamayanlara oranla daha iyi olduğu ve IQ skorlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. 1988’de Washington DC’ de National Education Longitudinal Study müzik dersleri alan öğrencilerin, müzik dersleri almayan öğrencilere göre daha fazla yüksek notlar aldıkları tespit edilmiş ve müzik eğitimi alanların, okullarını şeref derecesi ile bitirmelerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Sheila Douglas and Peter Willatts, Journal of Research in Reading (1994, s.32) İskoçya’ da yapılan bir araştırmaya göre müzik dersi alan bir sınıfın almayan sınıfla kıyaslanması sonucunda

okuma oranlarının farklı olduğu gözlenmiştir. American Music Conference (2000, s.43) ise, çalgı aleti çalan gençlerin disiplin sorunları ile çalgı aleti çalmayan gençlerin disiplin sorunları oranlarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Center for Timing, Coordination, and Motor Skills'e göre (2000, s.54) ise, çocukların aldıkları müzik eğitimleri sonucunda karmaşık nota ve ritimleri çalabilen öğrencilerin, problem çözme becerilerinin daha gelişmiş olduğu, elini, kolunu ve sesini kullanabilen öğrencilerin, enerjilerini bir yöne verme durumlarından ötürü, hayata karşı bakış açılarının ve hayatlarını yönlendirme durumlarının da daha farklı olduğu tespit edilmiştir (aktaran Uluğbay, 2013, s.1030).

Müzik eğitimi küçük yaşlardan itibaren iyiyi, doğruyu öğretmek için araç olarak kullanılmaktadır. Ruhsal açıdan sağlıklı olan bireyler, topluma da sağlıklı kişiler olarak fayda sağlayacaktır. Müzik, çocukların hayal dünyasını, yaratıcılığını ön plana çıkartmaktadır. Müziğin bu yöndeki etkisi, şu çalışma ile de kanıtlanmıştır. Farklı müzik çeşitleri dinletilerek resim yapması istenilen öğrencilerin, müzik dinletilmeden resim yapan öğrencilere göre hayal gücü ve yaratıcılık yönlerini daha çok ortaya koydukları gözlenmiştir (Afsin, 2009, s.76). Okul öncesi dönemden itibaren farklı müzik etkinliklerinde rol alan çocuklar, sosyal gelişim açısından da olumlu etkilenmektedirler. Grupla etkinlik yapan çocukların, sorumluluk alan bireyler olması da kolaylaşacaktır. Müzik aletlerini kullanan çocuklar, büyük ve küçük kaslarını kullanacağı için psikomotor gelişimlerine de etki edecektir. Koordinasyon, tepki, hız, güç verme gibi kavram algıları gelişecektir. Çocuğun sesini kullanması, bedenini hareket ettirerek müziğe uygun dans edebilmesi hem bilişsel, hem de bedensel hareketlerine fayda sağlayacaktır. Müzik dili evrensel bir dildir. Bu sayede çocuk farklı kültür ve farklı türdeki müzikleri dinleyerek, kültür farklılıklarını algılayacak ve kültür aktarması yapabilecektir. Bu sayede çocukta kültür birikimi de meydana gelecektir (Şen, 2011, s.68). Müzik eğitim ve öğretiminin temel yapı taşlarından biri olan kısım ise, şarkı öğretimidir. İlkokulda en yaygın öğretim alanı olarak şarkı söyleme etkinlikleri kullanılsa da, şarkı dinleme, müzik yazım kuralları, müziksel bilgi, çalgı öğretimi alanları da yer almaktadır. Çünkü şarkı öğretimi yoluyla kazanımlara daha kolay ulaşıldığı bilinmektedir (Yıldız, 2002, s.44). Şarkı öğretim yöntemleri kulaktan ve nota ile öğretim olarak ikiye ayrılmaktadır. İlkokul 1. ve 2. sınıflarda kulaktan şarkı öğretim yolu izlenmelidir. İlk başta tekerlemeler, okul

şarkıları, marşlar ve halk şarkıları öğretilmelidir. Kulaktan öğretilen şarkılar söz ve ezgi bakımından kolay öğrenilebilecek şarkılar olmalıdır. “Şarkı öncelikle bütün halde dinletilmeli, daha sonra kısım kısım öğretimi yapılmalıdır. İlerleyen sınıf düzeylerinde ise artık nota öğretimi ve notayla şarkı öğretimi kullanılmalıdır. Bu esnada kulaktan öğretime uygun şarkıların, kulaktan öğretimine devam edilmesi gerekmektedir. Şarkı öğretimi, kulaktan ve nota ile öğretim olarak ikiye ayrılmaktadır. Kulaktan şarkı öğretimine bakıldığında, ilkokuldan başlar. İlkokul 1. ve 2. sınıflarında bu yol izlenmektedir. Tekerleme, okul şarkıları, halk türküleri ve marşlarla kulaktan eğitime başlanması önerilir. Üst sınıflarda da nota ile öğretim yapılsa da uygun şarkıların kulaktan şarkı öğretimine devam edilmelidir” (Çilingir, 1990, s.14). Çocukların notaları sadece isim olarak bilmesi değil, seslerini ve dizek üzerinde yerlerinin de gösterebilmeleri sağlanmalıdır. Bu şekilde müzik eğitimi daha sağlıklı olacak ve tüm kazanımlar öğrencilere daha doğru şekilde kazandırılmış olacaktır (Çilingir, 1990, s.15).

2.6. MÜZİK EĞİTİMİ TÜRLERİ

Birey ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda hedef, öğretim yöntem ve teknikleri, program açısından şekillenmiş olan müzik eğitimi süreci kendi içinde ayrıışmaktadır. Müzik eğitimi türleri üç temel başlığa ayrılmaktadır;

2.6.1. Genel Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi, hiçbir ayırım yapmadan bireylere genel müzik eğitimi kazanmayı amaçlamaktadır (Tarman, 2006, s.175). Genel müzik eğitimi, okul öncesinde, ilkokulda, ortaokulda ve liselerde yer alan tüm kademe öğrencilere verilmektedir. Bu eğitim sayesinde öğrencilerin yaşamları boyunca bilgili, kendini bilen, anlayışlı bireyler olmalarını amaçlanmaktadır. Müzik eğitiminde her kademe için farklı bir gelişim alanına önem verilmiştir. Okul öncesi ve ilkokul döneminde daha çok oyunlaştırılan, ileriki dönemlerde ise bilişsel, devinışsel, duyuşsal alanlara önem verilmeye başlanmaktadır (Dağdeviren, 2017, s.72).

2.6.2. Özengen Müzik Eğitimi

Özengen müzik eğitimi; Çalışma etiğine uygun olarak, amatör bir ruh ile hayatın içinde olmak ve bunu faaliyete geçirmektir (Özdek, 2012, s.194). Özengen müzik eğitimi alanı, sadece mutlu olmak için müziğin ilgilenildiği alandır. Özengen müzik

eğitiminde amatörce ilgilenilen müzikten çok daha fazla verim alınabilmesi için kişinin istekli ve müziğe yatkın olması da önemlidir. Bu bağlamda daha verimli bir müziksel davranış kazanılması beklenmektedir (Uçan, 1997, s.247). İlköğretim okullarındaki özengen müzik eğitiminin öğrencilerin müziksel davranışlarına yansımaları çalışması sonucunda Karakoç ve Şendurur’a göre (2015, s.280) öğrencilerin müziksel gelişimlerinin alt yapısında, ailenin müzik deneyiminin, öğretmenin müzik etkinliklerinin seçme konusundaki başarısının ve etkinliklerin içeriğinin önemine ulaşılmıştır.

2.6.3. Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi alanı; “bu alanı meslek olarak seçen ya da herhangi bir dalını meslek olarak seçmek isteyen bireylerin aldığı bir eğitim alanıdır” Bu eğitimin amacı, müziksel işlev için gerekli müziksel davranışları bireye kazandırmak ve gerekli olan müziksel donanımı sağlamaktır. Bireylerin meslek olarak tercih edebilecekleri meslek dalların bazıları; müzik bilimciliği, müzik öğretmenliği, bestecilik, yorumculuk gibi dallardır. Eğitim alınabilecek eğitim kurumları ise; güzel sanatlar liseleri, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümleri, müzik teknolojisi bölümleri, güzel sanatlar fakülteleridir (Uçan, 1997, s.48).

2.7. MÜZİK EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Müziğin insan yaşamında ayrı bir yeri olduğu bilinmektedir. Çocuğun doğal ortamından duyup söylediği şarkılar, tekerlemeler, türküler onun bir parçasıdır. Çocukların içinde yetiştiği kültür ise müziğinin de bir parçasıdır. Müzik ilkökul kademesinde çocuklar ile iletişim, kendini ve arkadaşlarını yetiştiği çevreyi anlaması için bir araç olarak kullanılmaktadır. Müzik eğitimi esnasında öğretmen her daim çocukların sosyal ve bilişsel gelişimleri açısından kendini ve öğrenciyi geliştirmeye açık durumdadır. Müzik eğitiminin çocuklar üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Güvenlik hissi, bir gruba dahil olma hissi, başarı hissi, kendi problemleriyle yüzleşme, eksiklerini görme gibi birçok katkısı ortaya çıkmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren müzikle ilgilenen çocuklar yaşamı dünyayı mutlu olmayı anlamlandırabilir ve sosyal hayatı ile yaratıcılığını geliştirerek davranışsal olarak kendini olumluya yönlendirebilir (Çilden, 2001, s5).

MEB de müzik eğitiminin amaçlarını Şu Şekilde açıklamaktadır:

- “Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkn sağlamak,
- Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlere ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
- Kişilik ve öz güven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin geliŐimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal iliŐkilerini geliştirmek,
- Müzik ile ilgili çalıŐmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
- Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde Şarkı dinleme, söyleme ve enstrümanla alma etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere marŐlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiŐtiren ve dünya ile btnleŐmemizi kolaylaŐtıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk’n Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüŐlerini kavramak, amaçlarına ulaŐmalarının sağlanmasıdır” (MEB, 2018, s. 21).

2.8. MÜZİK ğRETİM PROGRAMI VE ğELERİ

MEB Müzik Dersi ğretim Programı’nın amacı Şu Şekilde belirlenmiştir:

Bu bağlamda müzik ğretimi; ğrenci için hazırlanan çevreyle etkileŐim kurarak, öğrencide müzikle ilgili istendik davranışlar oluşturma ve öğrencinin davranışlarında müzikal değişim ve öğrenmeye yönelik yaşantı oluşturma sürecidir (zgl, 2007, s.619).

2.8.1. Müzik Dersi Öğretim Programında Bulunan Alana Özgü Beceriler

Müzik dersine ait temel beceri, bilgi ve yeterlilikler; kazanımlar içerisinde ayrıntılı olarak ifade edilmiştir. Müzik dersinde şu becerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır:

- “Müziği tanıyabilme,
- Müzik- beden uyumunu sağlayabilme,
- Müziği bireysel veya toplu yapabilme,
- Müzikle toplum arasındaki bağı görebilme,
- Müzikle kültür, tarih ve estetik arasında bağ kurabilme,
- Müziği millî ve manevi değerlerle ilişkilendirebilme,
- Müziğin bir bilim dalı olarak da farklı bilimlerle ilişkisini kurabilme,
- Müziğin her insan için öğrenilebilir olduğunu anlayabilme,
- Dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme,
- Kendini müzik yoluyla ifade edebilme,
- Kültürel miras ve çeşitliliği geliştirebilme,
- Müzik teknolojilerini kullanabilme,
- Etkin müzik üreticisi olabilme” (Mert, 2006 s.21).

2.8.2. Müzik Dersi Öğretim Programının Yapısı

Müzik dersi öğretim programında, öğrenme alanı temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda her sınıf düzeyinde aşağıdaki dört öğrenme alanı yer almaktadır;

- “Dinleme-Söyleme: Müzik dinleme veya söyleme etkinliğinin yapıldığı alandır.
- Müziksel Algı ve Bilgilenme: Müzik dersi ile ilgili teorik bilgi kazanımı ve MEB yönetmeliğinde geçen müzik algısını öğrencilerde oluşturmayı amaçlamaktadır.
- Müziksel Yaratıcılık: Doğaçlama, toplu söyleme ve çalma gibi etkinliklerle öğrencilerde yaratıcılık duygusunun geliştirilmesini amaçlamaktadır.
- Müzik Kültürü: Öğrencide MEB tarafından istenilen müzik bilgi ve birikiminin kazandırılarak müzik kültürü oluşturmasını amaçlamaktadır” (MEB, 2018, s.6).

2.9. DEĞER KAVRAMI VE DEĞER ÖĞRETİMİNDE YAKLAŞIMLAR

Toplumsal düzenin sağlanması için var olan, geçmişten günümüze kadar gelen ve değişen değerlerin amaçlarından biri; kişilerin akılcıca davranmalarını sağlamak bir diğeri ise; kişilerin daha iyi vatandaş olmalarına yardımcı olmaktır. Aristoteles ve Sokrates gibi eski Yunan filozoflarının çalışmalarında dahi, değerler eğitiminin izleri bulunmaktadır (Altan, 2011 s.55). Farabi ise; değerler ve değerler eğitimi ile ilgili olarak; düşünme erdeminden, erdemli olmak ve ahlaktan söz etmiş, eğitimin asıl görevinin, kişilerin topluma faydalı hâle getirilmesi ve davranışlarının değiştirilmesi olarak açıklamıştır (Akyüz, 1994 s.93).

Tarih boyunca bilim, teknoloji, sosyal ve kültürel hayat geçmişi boyunca birçok önemli gelişmeler olduğu bilinir. Bu gelişimler sayesinde, bugün ve gelecekteki yaşantı davranışlarımız üzerinde etkili olan değerlerimiz de farklılaşmıştır. Değer kavramı, insanın bugün ve gelecekteki yaşantısında davranışları belirleyen bir ölçüt olmaktadır (Yığittir, 2012 s.2). TDK' ya göre ise, değer kelimesi şu şekildedir:

“Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet

- Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha
- Üstün nitelik, meziyet, kıymet
- Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse
- Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey
- Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı
- Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” (TDK, 2020.)

Değerler, içinde bulunduğu toplumda yaşayan insanlara, o toplumda hangi şeylerin mühim olduğunu, hangi durumların tercih edileceğini ve o toplumda nasıl yaşanması gerektiğini belirten olgulardır. Okullar, bu olgular ve ortaya çıkan değer kavramları ile öğrencilere toplumda yaşama kuralları ve hangi değerlerin önemli olduğu konusunda bilgi veren bir kılavuzdur. Değerler eğitimi; yazılı olarak da ders programı veya müfredatta bulunabilir veya yazılı olmayan toplum olgularında da bulunabilir (Akbaş, 2008, s.16).

Değerler eğitiminde, niteliği yüksek değer öğretimi için kullanılacak farklı birçok değer öğretim yaklaşımları ortaya konulmuştur (Halstead, 1996, s.9). Bu yaklaşımlar şöyledir:

2.9.1. Telkin Etme Yaklaşımı

Telkin etme yaklaşımının temelinde, öğrencilere bazı değerleri aşlamak ve içselleştirmek bulunmaktadır. Bu yaklaşımda rol model olma olumlu ve olumsuz pekiştirme gibi yöntemler kullanılmaktadır (İşcan, 2007, s.55).

Geleneksel, klasik eğitim anlayışına dayanan bu yaklaşımda, geçmişten günümüze kadar bilinen değer, erdem, beceri ve bilgi gibi kuralların nesilden nesile aksatılması savunulmuştur (Çiftçi, 2003, s.365). Bu yaklaşımda, çocuğun kazanması istenilen davranışlar doğrudan söylenir ve bu değerleri edinmeleri sağlanır. Davranışçı kuramın temel ilkeleriyle aynı doğrultuda olan bu yaklaşımda birbirini takip eden basamaklara göre ilerletilen basamaklar vardır (Dilmaç, 2007, s.36).

2.9.2. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı

Kohlberg tarafından geliştirilen bu yaklaşımda, çocuklara ahlaki durumları içeren hikayeler verilir ve ahlaki yargılarının ortaya çıkarılması sağlanır. Aynı hikâyeler ile farklı yaştaki çocukların farklı özellikler gösterdiğini gözlemlemiştir (Senemoğlu, 2002, s.62). Bu yaklaşımda, sınıf içerisinde gruplar oluşturarak, yarı yapılandırılmış tartışmalar yapılmalıdır. Neden, niçin gibi sorulara cevaplar aranmaya çalışarak münazara yapılabilir (Suparka ve Johnson, 1975, s.189).

2.9.3. Analiz Yaklaşımı

Bu yaklaşımının değerler eğitimi açısından amacı; “çocukların ahlaki değerler sistemine dayanan düşünce şemaları geliştirmesine ve kendine uygun olan değerleri müzakere etmelerine yardımcı olmaktır” Özetle; çocukların mantıksal ve bilimsel düşünme sağlayarak kendi değerlerini kavramsal hale getirmelerine öncülük eden bir yaklaşımdır (Suparka vd. , 1976, s. 264).

2.9.4. Eylem/Davranış Öğrenme Yaklaşımı

Bu yaklaşımda amaç ise çocukların kendi kendilerine eylemlerde bulunarak kendilerinin sosyal bir varlık olduğunu görmelerine yardım etmektir (Suparka vd., 1976, s.264).

2.9.5. Aydınlatma/Belirginleştirme Yaklaşımı

Bu yaklaşımda amaç ise çocukların, kendi duygu ve düşüncelerini değerlerini dürüst olarak başkalarıyla paylaşabilmeleri için mantıksal ve duygusal farkındalıklarını kullanmalarına yardım etmektir (Suparka vd., 1976, s.264).

2.9.6. Karakter Eğitimi Yaklaşımı

Karakter eğitimi yaklaşımı, “örtük veya açık program yoluyla yetişen nesillere, temel değerleri kazandırma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma ve o değerleri davranışa dönüştürme konusunda yardımcı olma” olarak tanımlanmaktadır. ABD’de ilk olarak Lickona (1991 s.78) tarafından karakter eğitimi yaklaşımı, temel ahlaki değerlerin öğretilmesinde okul ve öğretmenin daha çok ve doğrudan rol almaları gerektiğini vurgulanmıştır. Kirschenbaum’a göre (2000, s.67) ise, uygulamada iyi karakteri temsil eden asıl değerler ortaya konulmuş ve bu değerlerin kazandırılması için sınıf içinde ve okulda uygulanması gereken yöntemler önerilmiştir. Önerilen yöntemler ise öğrenciyi, veliyi, tüm okul yaşantısını ve çevresel faktörleri içine alan geniş bir yelpazeden oluşmaktadır (Ekşi, 2003, s.34).

Ülken (2016, s.364)’ e göre ise, değerler öz karakterleri açısından üçe ayrılmıştır:

-İçkin Değerler: Sanat, bilgi ve teknik değerleri kapsamaktadır. Teknik değerde sanatsal doyum ve duygu, bilgide kavramlar bulunmaktadır. Bilinçli şekilde çevrelenen, konusu bilgi olan değerlerdir.

-Aşkın Değerler: Kişinin başka kişilerle olan, arasındaki alışkanlığı kapsamaktadır. Duyular ve bilinç sadece bu durumu oluşturan sebeplerdir.

-Normatif Değerler: Bu değerlerin asıl işlevi bir değeri başka değer ile karşılaştırmaktır. Kendi içerisinde iktisadi ve hukuki olarak ayrılan bu değer; üretilmiş şeyleri başka türdeki üretilmiş şeylerle karşılaştırıyorsa ve bu karşılaştırmayı yaparken bir ölçü kullanıyorsa buna iktisadi değer, eşyalarla ve hareketlerin karşılaştırılmasının yapıp değerlendirilmesine de hukuki değer denilmektedir.

MEB’in 2018 yılında yayınladığı öğretim programına göre yer alan değerler; adalet, dostluk, sevgi, saygı, vatanseverlik, yardımseverlik, dürüstlük, sabır, sorumluluk, öz denetim olarak belirtilmiştir (MEB, 2018, s.61).

Adalet: Türk Dil Kurumu tanımlama yaparken bu kelimenin 2. Anlamını “Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme” olarak, 4. Anlamını da “Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk” olarak belirtmektedir (<https://sozluk.gov.tr/>, 2022). Adalet, genel olarak hak olgusu ile bir görülmekte ve bu bağlamda eşit olmayı dile getirmektedir. Diğer bir deyişle hak olanı korumak adaleti sürdürmeye çalışmaktır (Karacelil, 2013, s.259). Çeçen (1993, s.120)’e göre de adalet insanın doğasında var olan bir duygudur. Çocukluktan itibaren adalet kavramının gelişimi biyolojik olmanın yanı sıra psikolojik ve bilişsel olarak da desteklenmelidir. Çünkü çocuğun bulunduğu çevre de adalet gibi değer kavramlarının doğru bir şekilde yerleşmesine destek vermektedir. Bu nedenle okulda verilen değerler eğitimi büyük öneme sahiptir (Thomson, 2007, s.120).

Dostluk: TDK sözlüğünde bu değer kelime anlamı olarak tanımlaması “Dost olma durumu” ve “Dostça davranış” olarak ifade edilmektedir. Kala (2016, s.30)’a göre dostluk; bir bireyin bilinçli bir şekilde çıkar gözetmeksizin sevmesi ve sevilmesi anlamını taşımaktadır. Kişinin sevgi duyduğu her şeyle dostluk ilişkisine girebileceğini ifade etmiştir.

Dürüstlük: TDK sözlüğünde dürüstlüğün tanımı “Doğruluk” olarak ifade edilmektedir (sozluk.gov.tr/, 2022). İnsan davranışlarını yönlendirmenin dürüstlükten geçmektedir. Değerler eğitimi olarak düşünüldüğünde dürüstlük, her bireyde kazandırılması gereken bir davranış biçimidir. Dürüst birey, ayrıca diğer bireylerle kaliteli iletişim kurmaktadır. Bu nedenle çocuk yaştan itibaren verilecek değerler eğitiminde dürüstlük önemli bir yer taşımaktadır (Yalnız ve Yılmaz, 2018, s.656). Dürüstlük kavramı bireyin kendisine ve başkasına saygı duymasını eşit davranma, haklılık gibi kavramları da beraberinde getiren bir kavramdır. Çocuklar doğru ve yanlış davranışların tamamını, her yaşta olduğu gibi yaşatlarından öğrenip şekillenir ve somut düşündüğü bu dönemle algılar daha sonra kendi değer sistemini oluşturur(Oktay, 2003, s.70).

Öz Denetim: TDK’ da bu sözcüğün kelime anlamı “daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması, otokontrol” olarak ifade edilmektedir (sozluk.gov.tr/, 2022). Kemiksiz (2021, s.2)’ ye göre ise; birey davranışları kontrol edebilme ve sorumluluk üstlenme, gerektiğinde özür dileyebilmedir.

Sabır: TDK bu sözcüğün ikinci anlamı olarak “Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme” ifadesini kullanmaktadır (sozluk.gov.tr/, 2022). Bir başka deyişle Sabır; insanların hayatında bir olaya veya olguya ya da bireye tahammül edebilme sınırını zorlayıcı bir durumda sergilediği sakin tavır olarak söylenebilir. İnsan hayatında sabır önemli bir yere sahiptir. Çünkü bu değere sahip bireylerin yaşama kalitesi artar ve olumsuz duygulardan kurtulur. Ayrıca bir erdem olarak da ifade edilebilir. Bu nedenle çocuk yaştan itibaren verilecek olan sabır kavramının bireyde hayatı ile ilgili birçok olumlu davranışı beraberinde getireceği aşikârdır (Okçu ve Pilatin, 2018, s.52).

Saygı: TDK, bu sözcüğü iki ifade ile tanımlamaktadır. Bunlardan birincisi; “Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram” olarak, ikincisi de; “Başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu” olarak ifade etmektedir (sozluk.gov.tr/). Özdemir (2018, s.158)’e göre ise saygı; doğuştan ya da sonradan getirilen özelliklerin hepsini kapsamaktadır. İnsanın ilk önce kendisine saygı duyması gerekmektedir.

Sevgi: TDK bu sözcüğü şöyle ifade etmektedir; “İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu” (sozluk.gov.tr/, 2022). Sevmek, insan için gerekli olan en önemli psikolojik ihtiyaçlardanır. Sevmeyen, sevilmeyen, sevgisiz büyümüş insan davranışları çok tehlikelidir (Sönmez, 1994, s.237). Farklı birçok türü olan sevgi; anne sevgisi, eş sevgisi, evlat sevgisi, hayvan sevgisi, bitki sevgisi gibi çeşitlerle karşımıza çıkmaktadır (Fromm, 1985, s.54). Çalışmasında sevginin belirleyicilerinden bahseden (Özen ve Gülaçtı, 2010, s.137)’ e göre bunlar; tanışıklık, ödüllendiricilik, bilişsel denge ve benzerliktir.

Sorumluluk: TDK’ ya göre bu sözcük, şöyle tanımlanmaktadır: “Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet” (<https://sozluk.gov.tr/>, 2022). Tucker (1999, s.98) sorumluluğu bireylerin etrafından öğrendiği bir değer yargısı olarak ifade etmektedir (arizona.edu/pubs/family/az1037.html, 2015). Sorumlu insan; kendine ve başkalarına karşı saygılı, başkalarına yük olmak yerine kendi sorumluluğunu alıp işlerini kendi halleden, öz değerinin bilincinde olan, hakkı olmayanı istemeyen, almayan çalışkan bir insan profilidir (Luckner, 1994, s.15).

Vatanseverlik: TDK bu kelimeyi “Yurtseverlik” olarak tanımlamaktadır (sozluk.gov.tr/, 2019). Millî eğitim sisteminin genel amaçları içerisinde bakıldığında millî ve maneviyata önem veren, vatanını seven ve daima çağdaş ülkeler seviyesine çıkartmayı atfeden, devlete karşı sorumluluğunun farkında olan bireylerin yetiştirilmesi gerektiği ibareler görülmektedir. Bu amaçlara ulaşmak için de vatanseverlik gibi birçok değer kazandırılması gerektiği belirtilmektedir (Kırmızı, 2014, s.242).

Yardımseverlik: TDK bu sözcüğü “Hayırseverlik” olarak ifade etmektedir (sozluk.gov.tr/). Yardımseverlik değerini; toplumda dayanışma ve birbiriyle oluşan bağlar neticesinde açığa çıkan davranışlar bütünü olarak ifade etmektedir. Ayrıca, toplumun varlığının devamını birbiriyle olan dayanışmalarına bağlamaktadır. Toplumların yaşamını sürdürmesi için birbiriyle dayanışma içerisinde yaşayıp bunu davranışlarına da yansıtması gerekir (Aktepe, 2010, s.43).

2.10. AİLEDE, OKULDA, TOPLUMDA VE MEDYADA DEĞERLER EĞİTİMİ

Günümüzde aile kavramı, toplumsal bir kurum olması yanı sıra, toplumu yansıtabilen sosyal bir birim de sayılmaktadır. Ailede bulunan kişi sayısı, kişilerin işlev ve nitelikleri ise toplumsal yapıya göre değişebilmektedir. Bu bağlamda her toplumun ve kültürün algılayışı da değişim göstermektedir (Turgut, 2010, s.28).

Zamanla değişime uğrayan aile kültüründe, geleneksel yaşam biçimi geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına doğru geçiş yaşanmıştır. Toplum hayatında kadınlar da çalışma hayatına dahil olmuştur. Bu durum çocuğun eğitim hayatındaki görevlerinin okula ve çevreye yansımaya yardımcı olmuştur. İlerleyen zamanlarda çocuğun ihmalinin yaşanmaması adına ailenin oluşturacağı değerler eğitimi üzerine, bu eğitimin okulda da pekiştirilmesi gerekmektedir. Değer kazandırılması, aile ile iş birliği içerisinde olmalıdır (Aydın ve Gürler, 2014, s.32). Demirutku (2017, s.68) değerler bakımından zarar görmüş toplumların, sağlıklı bireyler yetiştirmelerinin mümkün olmadığını, bu bireylerin hayata karşı tutum ve davranışlarının ve yaşama bakış açılarının farklı olacağını söylemiştir. Anne ve babalar küçük yaştan itibaren, çocuklarına hayatın içerisinde değerleri öğretmenin öneminin farkındadırlar. Her aile, çocuğunun duygularını net ifade edebilen, kendine güvenen, kendilerini toplumda ezdirmeyen fakat bir yandan da insanlara değer veren, onların duygu ve düşüncelerini

önemseyen, saygılı bireyler olmasını ister. Anne ve babalar, çocuklarına ahlaki davranışları kazandırmanın, onlara değerleri hayatın içinde öğretmenin öneminin farkındadırlar. Çocuklar yalnız başına hareket edebilmeli fakat başkalarının da ihtiyaçlarını görmezden gelmemelidir (Pighin, 2005, s.65).

Bolay' e göre (2007, s.141) sağlıklı bireyler yetiştirmek için, aileler aşağıda belirtilen ifadelere dikkat etmelidir. Bunlar:

- “İyi bir rol model ve örnek olmalı,
- Söyledikleriyle çelişmeyip söylediklerini yapmalı,
- Net ve anlaşılır olmalı,
- Olumlu davranışları pekiştirerek olumlu davranışlara teşvik etmeli,
- Olumsuz davranışları anında düzeltmeli,
- Disiplin ve katı kurallardan öte demokratik bir yapıda olmalı,
- Öğüt vermek yerine icraatta bulunmalı,
- Çocukların her türlü gelişim özelliklerini bilmeli ve farkında olmalı,
- Çocuklarıyla kaliteli vakit geçirebilmeli,
- Öncelikle milli değerlerini akabinde evrensel değerleri öğretmeli,
- Aile bir bütün olarak (aile birliğine dikkat edilmeli) sağlıklı olarak bir bütün halinde kalabilmeli,
- Huzurlu, mutlu ve sen dilinin hâkim olduğu bir ortam olmalı,
- Çocuklarını sosyal medya, kitle iletişim, internet bağımlılığı ve çevrenin olumsuz etkilerinden koruyabilmelidir”

Eğitim ve öğretim, iş birliği içerisinde ilerleyen programların genel var oluşu, tüm okullarda gerçekleştirilmesi beklenen, devletin uzak hedefleri olan eğitim politikasına da katkı sağlamaktadır. Değerler öğretirken, okullarda farklı uygulamalar yapılabilir. Bunlardan en etkili yöntem ise bizzat örnek olmaktır. Okulların amacı; öğrenciye ne yapacağını sözle söylemek yerine, öğrencinin öğretmen, okul gibi dinamiklerin davranışları görerek, yaşayarak anlamalarını sağlamak olmalıdır. Bu davranışların tutarlı olması ise; bu değerler eğitiminin hem okul, hem aile, hem de toplum bakımından süreklilik arz etmesine yardımcı olacaktır (Aydın ve Gürler, 2014, s.5). Bütün okulların amacı bireyleri hayata hazırlamaktır. Bireylere bunu bilgi vererek ve anlatarak yapmasının yanı sıra rol model de olmaktadır. Birey, ailede kazandığı değer

yargılarından farklı olarak okulda da değer kazanabilir. Zamanla kendine ait bir değer sistemi oluşturacaktır. Değerler eğitiminde baskı olmamalıdır aksi takdirde psikolojik olarak huzursuzluk yaşanacaktır. Değerler eğitiminde model olmak gerektiğinden bu değerleri yaşatmak ve çocuklara yansıtmak çok önemlidir (Bağcı, 2013, s.11). Okullarda verilecek olan ahlaki gelişim için öncelikle eğitim gereklidir. Saygı, sevgi ve güvenle işlerini yapan öğretmenler okullarda var olduğu sürece, değerler eğitimini sürdürmek daha kolay hale gerekmektedir. Öğretmenlerin çalışma alanlarını sağlamak ve öğrenciye konfor alanı sunmak buradan geçmektedir (Lickona,1978, s.259). Çocukların, ailelerinden sonra karşılaştıkları kişi okul öncesi öğretmenidir. Bu yüzden, ilk örnek olan rol model, ne derece doğru kaynak olursa, çocukta da bir takım davranışlar sağlıklı oluşacaktır. Zira çocuklar, aileleriyle geçirdikleri süre kadar okulda, öğretmenleriyle vakit geçirmektedirler. Öğretmen, her zaman sevgi dolu, sakin, tutarlı ve sabırlı bir davranış sergilemelidir. Bu yüzden, okul öncesi öğretmenlerinin pedagojik formasyon yönünden, çok güçlü olmaları gerekmektedir (Uşun ve Cömert, 2003, s.165).

Değerler eğitimi ile ilgili bir diğer önemli konu ise, çocukların gelişim düzeyidir. Henüz somut işlem döneminde olan çocuklar, kendilerine değerler sistemi oluşturamadığı için, onlar bu koşulda değerlendirilmemelidir. Bu dönemde, çocuklara değerler ile ilgili telkinde bulunmak yerine, bu durumları somutlaştırarak, değerleri kavramalarına ve uygulamalarına yardımcı olmak daha faydalı olacaktır (Erden ve Akman, 1997, s.116). Değerler, doğuştan kalıtsal olarak bireye aktarılan bir özellik değil, sosyal çevre ve yaşantı ile bireye kazandırılan bir olgudur (Yeşil ve Aydın, 2007, s.71). Okul öncesi yaşlarından itibaren değerlerin öğrencilere kazandırılması ve ileriki yıllara aktarılması bir o kadar da önemli olduğunu söyleyen Neslitürk (2013, s.231) anne ve babanın verdiği değerler eğitiminin, okul öncesi öğrencilerinin sosyallik düzeyine katkısını araştırmıştır.

Değerler konusuna, bir başka etken olan medya ise, sürekli değişime uğramaktadır. Başlarda insanları bilgilendirme amacı sağlayan, kitle iletişim araçları, zamanla bireylerin değerlerini ve hayata karşı bakış açılarını olumlu, olumsuz yönlerle etkilemeye başlamıştır (Önal, 2007, s.337). Türk toplumunun, değer yapısı ile uyumşayan TV yayınlarının, insanların en aktif halde iken yayınlanıp, kültürel, sportif, sanatsal gibi faaliyetlerin ise daha az kitleye ulaşması amacı ile gece geç

saatlere konulduğuna ulaşılmıştır (Muratoğlu, 2011, s.10). Günümüzde, her konuda etkisinin fazla olduğunu bildiğimiz medyanın, değerler konusunda etkisinin de çok fazla olduğu gerçeğini yadsıyarak, çocukların medyayı doğru şekilde kullanmalarını sağlamak, ailelerin görevleri arasında yer almaktadır. Çünkü, bütün yayın organları, insanın ruh yapısına oldukça etki etmekte ve değer algılarını şekillendirmektedir (Yazıcı, 2006, s.178). Medyanın, bireylere olumlu yönden etkileri sıralanacak olunursa; kültürler arası iletişime fırsat sağlaması, eğitim bakımından araç olarak kullanılması, farklılıklara karşı saygı, sorumluluk, paylaşma, iş birliği gibi değerleri de etkilediği beklenmektedir. Medyanın değerler üzerindeki olumsuz etkileri ise; ailede ve okulda gördüğü bazı değerlerin medya üzerinden karşılığının alınmaması, yerel ve yöresel kültürün yozlaşarak yok olmaya yüz tutması, suç işleyici içeriklerin bu yöne yönelime neden olmasıdır (Arslan, 2004, s.34). Televizyonda ve sosyal medyada insanlar tarafından yakından takip edilen programların artması, çocuk ve gençlerin üzerindeki olumsuz etkilerinin çoğalması, eğer aileler tarafından fark edilemezse, büyük sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Yoğun çalışma hayatı, ekonomik kaygılar, parçalanmış ama çocukla ilgilenmeyen ailelerin tutum ve davranışları, bu durumu tetikleyen faktörler haline geliyor. Bunun sonucunda ise, sosyal, toplumsal, ahlaki değerler açısından, yetersiz bireylerin yetişmesine ortam hazırlanmış olabilmektedir. Bu şekilde bir yaşam ise, toplumsal yaşamı da zorlaştırmaya olanak sağlayabilir (Süleymanoğlu, 2021, s.38).

2.11. LİTERATÜR TARAMASI İLE İLGİLİ YAYINLAR

Lovat (2007) “Değerler Eğitiminde Öğretmedeki Eksiklikler” isimli çalışmasında değerler eğitiminin öğrencilere aktarılmasında, öğretmenin çok önemli olduğunu vurgulayan ve değerler eğitimi programı yapılırken öğretmenin mutlaka etkin bir rol alması gerektiğinin sonucuna ulaşmıştır.

Snook (2007) “Değerler Eğitiminin Genel Durumu” isimli çalışmasında, değerler eğitiminin öğrenciye aktarılmasında okulun en önemli yer olduğunu ve öğretmenlerin değerler eğitimi vermede en önemli rol üstlendikleri sonucuna ulaşmıştır.

Tarakçı (2013), tarafından yapılan “İlkokul 4. sınıf Türkçe Dersinde Görsel-Okuma sunu çalışmalarında değerler eğitiminde kitle iletişim araçları kullanılmasının değer edimine ve Türkçe dersine etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, 2012-2013 eğitim

öğretim yılı içerisinde Denizli ilinde orta sosyo ekonomik düzeyde bir ilkokulun 4. Sınıflarında yürütülmüştür. Araştırmada ulaşılan sonuçlar şunlardır: değerler eğitimi programı ile yapılan çalışmalar öğrencilerin değer kazanımını olumlu yönde etkilediği, değerler eğitimi programı çalışmalarına katılan öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarında artış olduğu ve değer eğitimi programına ilişkin olarak öğrenciler olumlu görüş bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Karagöz (2013), tarafından yapılan “İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması” başlıklı doktora tezi çalışması, değerler eğitiminin şarkılar aracılığıyla verilmesini incelemektedir. Çalışmada değerlerin öğrencilere kazandırılmasında müzik eğitimi ve bu eğitimin en büyük etkinliklerinden olan şarkı öğretiminin öğrenci üzerinde kazanımı ve değerleri daha kalıcı hale getirdiği, amaca yönelik seçilmiş okul şarkılarının değerler eğitiminde çok etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akarsu (2015), tarafından yapılan “İlkokul (1-4) ve Ortaokul (5-8) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi Ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları” başlıklı doktora tezi çalışması, ilkokul ve ortaokullarda kullanılan müzik dersi kitaplarındaki ünitelerde yer alan şarkıları değerler bakımından incelemektedir. Çalışmada, ayrıca değer kazanımı bağlamında hazırlanan şarkıların 7. sınıf kademesindeki öğrenciler üzerindeki etkisini ortaya çıkartmaya da değinilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda müzik öğretiminde değerler eğitimi programının ve bu program dâhilinde hazırlanan değerler eğitimi etkinlik şarkılarının, öğrencilerin değerler üzerindeki düşüncelerini olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Karakoç (2019), tarafından yapılan “Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eserlerin UNESCO Tarafından Kabul Edilen Değerler Çerçevesinde İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum tespiti kullanmıştır. Bununla birlikte araştırmaya dahil edilen şarkılar; değerler eğitimi, ses aralıkları, karar sesleri, hızları gibi özelliklerine de dikkat edilerek incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde şarkıların ses aralığının yaş itibari ile çocukların seviyesine uymadığı, değerler açısından ise şarkıların genellikle dostluk, özlem, yardımseverlik gibi değerler içerdiği ve bunlar içerisinde sadece dört şarkının sorumluluk değeri içerdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gişi (2019), tarafından yapılan “Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eserlerin UNESCO Tarafından Kabul Edilen Değerler Çerçevesinde İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı 5, 6, 7 ve 8.sınıflarda okutulan müzik ders kitaplarında bulunan eserlerin UNESCO tarafından desteklenen değerlerin kullanımı incelemiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, veriler doküman inceleme yolu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Ders kitaplarında UNESCO “Yaşayan Değerler” içerisinde en çok sevgi, saygı, değerlerine, en az ise sorumluluk, barış, dürüstlük, özgürlük değerlerine yer verildiği gözlenmiştir. Hoşgörü değerine ise hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeperi (2019), tarafından yapılan “Sınıf Ve Müzik Öğretmenlerinin 2018-2019 yılında Kullanılan Müzik Ders Kitaplarından Faydalanma Durumları Ve Öneriler” başlıklı yüksek lisans tezinde, daha önceden yapılmış araştırmalar üzerine daha önceden müzik derslerinde sıkıntı yaşadıkları tespit edildiğinden kulaktan şarkı ve türkü öğretiminin boyutları ele alınmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve öğretmenlere anket uygulanmıştır. Anket sonucunda ise öğretmenlerin müzik öğretim yöntem ve tekniklerini bilmedikleri ve müzik eğitimi ile ilgili de eksiklikleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erdönmez (2019), tarafından yapılan “İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’ndaki Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, betimsel nitelikte nitel yöntem kullanılmıştır. Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran en önemli özellik ise dokümanların NVIVO 10 yazılımı kullanılarak analiz edilmiş olmasıdır. 146 değer saptanan çalışmada en çok çalışkanlık değeri, en az ise adalet değeri bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özleşmiş (2019), tarafından yapılan “İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Kapsamındaki Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, yöntem olarak genel tarama modellerinden tekil tarama modeline uygun olarak desenleme yapılmıştır. 16 soru 34 sınıf öğretmenine yöneltilmiş ve anket sonucunda ise bazı konularda değerlerin anlatımında konuların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Varol (2020), tarafından yapılan “Değerler Eğitimi Dersinin İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Değer Algılarına Etkisinin Kelime İlişkilendirme Testi ve Resim Çizimleri” başlıklı yüksek lisans tezinde, Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programında yer alan çalışkan olma, tasarruflu olma ve vatanseverlik değerlerinin ders içeriğinde uygulanması bakımından incelenmiştir. Nicel ve nitel yöntemin birlikte kullanıldığı çalışmada karma yöntemi yakınsayan paralel desen yöntemi de uygulanmıştır. Sonuç olarak ise değerler eğitiminin disiplinler arası ilişkilendirmeler yapılarak uygulanan değerler eğitimine göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2020), tarafından yapılan “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri” isimli yüksek lisans tezinde, ortaokul ve liselerde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin değerler eğitimine verdikleri önemi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma Trabzon il ve ilçelerinde MEB’e bağlı okullarda görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır. Yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda ise öğrencilerin öğretim programda yer alan değerlere genellikle sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden tekil tarama modelinde bir durum deseni çalışmasıdır. "Değişkenlerin, tek tek, tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacı ile yapılan araştırma modellerine, tekil tarama modelleri denir. Bu tür bir yaklaşımda, ilgilenilen olay madde, birey, grup, kurum, konu vb. Birim durumuna ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye çalışılır. Tekil tarama modeli ile anlık durum saptamaları yanında, zamansal gelişimler ve değişimler de belirlenebilmektedir" (Karasar, 2012, s.79).durum desenindedir. Durum deseni çalışmaları, güncel olan bir durumu kendi gerçekçi sınırları içerisinde, birden fazla veri kaynağın ve kanıtların olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Özçelik ve Yıldırım, 2002, s.1502).

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılan konu veya konularla ilgili bilginin bulunduğu yazılı birçok şeyi kapsamaktadır. Nitel araştırma içerisinde tek başına bir yöntem olarak da kullanılabilir, diğer veri toplama yöntemleriyle, uyumlu olarak da kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.222). Wach (2013)' a göre "Doküman analizi yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir" (aktaran Kırıl, 2020, s.4).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini MEB müzik dersi öğretim programları, örneklemini ise, 2018 yılında yayımlanan ilkokul müzik dersi öğretim programı oluşturmaktadır.

Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, detaylı analiz için veri açısından varlıklı durumların seçilmesini destekler. Bu da araştırmacının konu ile ilgili birçok bilgiye ulaşabileceği ve öğrenebileceği bir durumdur (Patton, 2018). Ölçüt örnekleme; örneklemin problemle alakalı olarak belirlenen niteliklere haiz kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk vd., 2012, s.259).

3.3.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak MEB İlkokul Müzik dersi öğretim programı ve MEB ilkokul müzik ders kitapları kullanılmıştır. Bu araştırmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine göre toplanmıştır.

Bu araştırma için belirlenen problem ve alt problemler doğrultusunda, araştırmanın genel hatlarını oluşturmak için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması ile tez, kitap, dergi ve çevrimiçi kaynaklar incelenmiştir. MEB ilkokul müzik ders kitaplarına ve öğretim programına arşivine ulaşılarak araştırma ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Creswell (2005, s. s.65)'e göre dokümanlar nitel araştırmalar açısından önemli bir veri kaynağıdır. Doküman incelemesi belgesel izlem ya da belgesel tarama olarak da geçmektedir. Belgesel tarama, belli bir amaca yönelik olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsadığını belirtmiştir (Karasar, 2007, s.23).

Araştırma kapsamına alınan müzik ders kitapları şunlardır:

-1.sınıf seviyesinde, Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H., Özkan, İ. (2020) tarafından hazırlanan müzik ders kitabı,

-2.sınıf seviyesinde, Gökmen, İ., Marul, Ö., Yavuz, F. (2018) tarafından hazırlanan müzik ders kitabı,

-3.sınıf seviyesinde; Aras, S., Gerçek, B., Kökkeçeci, C., Türkili, K. (2020) tarafından hazırlanan müzik ders kitabı,

-4.sınıf seviyesinde; Kaplan, K. B., Esen, E., Sevinç, Ç., Tezcan, S. (2020) tarafından hazırlanan müzik ders kitabı.

3.4.VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmada elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi tekniği toplanan verileri okuyucuya açık ve net bir şekilde açıklayabilecek duruma getirmeyi ve yorumlamayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.201). İçerik analizi yöntemi, metin ya da yazıların sayı olarak açıklanması, özetlenmesi, sınıflara ayrılması, karşılaştırılması ve sayısal olarak ifade edilmesidir (Chen vd., 2007, s.56). Betimsel analiz yöntemi, elde edilen verilerin, daha önceden belirlenmiş temalara uygun olarak yorumlanmasıdır. Elde edilen verilerin

açıklanması, yorumlanması yapılır ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.226).

MEB tarafından 2018 yılında yenilenen ilkokul müzik dersi öğretim programında yer alan değerlerin, ilkokul müzik ders kitaplarında, hangi okuma metni, şarkı veya etkinlik yoluyla öğrencilere aktarıldığı tablolar ve sayısal verilerle ifade edilmiştir. Öncelikle tüm sınıf sevilerinin genel toplam verileri, daha sonra, her sınıf seviyesi, kendi içerisinde tek tek incelenerek, içerisinde yer alan türler, tablolastırılmış ve veriler sayısal olarak ifade edilmiştir. Her sınıf seviyesinde değerler, farklı türlerde örneklerle açıklanmıştır.

Araştırmada, incelenen kitap ve oluşturulan tablolar alanında uzman 3 kişi tarafından farklı zamanlarda kontrol edilerek tablolara son şekli verilmiştir. (Lincoln ve Guba, 1985)' a göre nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik konusunda inandırıcılık, tutarlık, teyit edilebilirlik ve aktarabilirlik kavramları esas alınmaktadır. Güvenirlik ve geçerlik için bu kriterlerden birinin ya da daha fazlasının çalışmada belirtilmesi gerekmektedir (aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.266). Bu araştırmada, inandırıcılık ve aktarılabilirlik, geçerlik ve güvenilirlik kapsamında dikkate alınmıştır. Bu kavramlardan inandırıcılık araştırmada iç geçerlik ile ilgili olmaktadır. Ayrıca araştırmada elde edilen bulguların gerçeklikle uyumlu olmasıyla ilgilidir (Meriamve Tisdell, 2005, s.329). Araştırmada dış geçerliliğin sağlanması için aktarılabilirlik kriteri kullanılmıştır (Guba ve Lincoln, 2005, s.198).

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, belirlenen alt problemler doğrultusunda araştırmanın bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN DEĞERLERİN İLKOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDA BULUNUŞUNUN GENEL OLARAK İNCELENMESİ

Değerler	Tüm Sınıf Kademelerinin Genel Sayısı			Toplam Sayı
	Şarkı	Etkinlik	Okuma Metni	
Sevgi	16	1	3	20
Saygı	10	3	3	16
Adalet	1	4	1	6
Vatanseverlik	8	1	2	11
Yardımseverlik	2	5	4	11
Sorumluluk	7	3	2	12
Dostluk	4	3	4	11
Özdenetim	10	7	2	19
Dürüstlük	3	3	3	9
Sabır	6	3	2	11
Toplam	67	33	26	126

Tablo 4. 1. İlkokul Kademesi (1, 2, 3, 4) Tüm Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerlerin Genel Sayısı

Tablo 4. 1. incelendiğinde, ilkokul kademesi (1, 2, 3, 4) tüm sınıf düzeyinde (şarkı, etkinlik ve okuma metni) üç tür öğretim materyalindeki değer sayısının toplamda "126" kez işlendiği görülmektedir. Bu toplam değerler türleri açısından 26 okuma metni, 67 şarkı ve 33 adet etkinlik gibi üç farklı öğretim materyalleri ile öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Değerleri işleme bağlamında incelendiğinde; “sevgi” değerinin 20 adet ile ilk sırada, “özdenetim” değerinin 19 adet

ile ikinci sırada, “saygı” değerinin 16 adet ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Diğer değerler sırası ile sorumluluk değeri 12, yardımseverlik, vatanseverlik, sabır ve dostluk değeri 11, dürüstlük değeri 9, en az işlenen değerin ise; toplam 6 adet ile “adalet” değeri olduğu görülmüştür.

4.2. İLKOKUL 1. SINIF MÜZİK DERS KİTABINDA YER ALAN DEĞERLERİN İNCELENMESİ

Bu başlık altında ilkokul birinci sınıf müzik ders kitabında yer alan değerlerle ilgili ulaşılan bulgular, sayısal verilerle desteklenerek tablolar halinde sunulacaktır.

Değerler	Sayfa No	İsim	Türü			Sayı
			Şarkı	Etkinlik	Okuma Metni	
Sevgi		Ey yüce Atam				
	64	Öğretmenim	1			
	65	Ağacı	1			
	66	kıskanırım	1			5
	70	Atatürk ölmedi	1			
	71	Atatürk'ü severim	1			
Saygı	13	İstiklâl Marşı	1			
	44-47	Saygı			1	2
Adalet	46	Saygı			1	
	57	Davul Demiş Ki		1		2
Vatanseverlik	44-47	Saygı			1	
	63	Cumhuriyet Marşı	1			2
Yardımseverlik	72-75	Kelebeğin Yolculuğu			1	
	33	Uç Uç Böceğim		1		2
Sorumluluk	42, 43	Evde ve açık havada müzik dinleme		1		1

davranışlarını kavramak				
Dostluk	50, 51	Okula Başladık	1	1
Özdenetim	16	Bay Mikrop	1	1
Dürüstlük	72-75	Kelebeğin Yolculuğu	1	1
Sabır	16	Bay Mikrop	1	1
Toplam			10	3 5 18

Tablo 4. 2. İlkokul 1. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler

Tablo 4. 2. incelendiğinde; “Sevgi” değerinin beşi de şarkı türünde olmak üzere, toplamda 5, “Saygı” değerinin biri okuma metni, biri şarkı olmak üzere toplamda 2, “Adalet” değerinin biri okuma metni, biri etkinlik türünde olmak üzere 2, “Vatanseverlik” değerinin biri okuma metni, biri şarkı olmak üzere toplamda 2, “Yardımseverlik” değerinin biri okuma metni, biri etkinlik olmak üzere toplamda 2, “Sorumluluk” değerinin biri etkinlik olmak üzere 1, “Dostluk” değerinin biri şarkı olmak üzere toplamda 1, “Özdenetim” değerinin biri şarkı türünde olmak üzere toplamda 1, “Dürüstlük” değerinin biri okuma metni türünde olmak üzere toplamda 1, “Sabır” değerinin biri şarkı türünde olmak üzere toplamda 1, olmak üzere ilkökul 1. sınıf müzik ders kitabında belirtilen sayfa numaraları ve isimleri ile birlikte yer aldığı görülmektedir.

Bu doğrultuda, ilkökul 1. sınıf müzik ders kitabında, “Sevgi” değerinin, toplam 5 içerikte yer aldığı, “Sorumluluk”, “Dostluk”, “Özdenetim”, “Dürüstlük” ve “Sabır” değerlerinin kitap içeriğinde birer defa kullanıldığı söylenebilir. İlkokul 1. Sınıf müzik ders kitabında yer alan türler bakımından incelendiğinde, 10 defa kullanımı ile en fazla “şarkı” türünün yer aldığı, 3 defa yer almasıyla, en az ise “etkinlik” türünün olduğu söylenilebilir.

Aşağıda ilkökul 1.sınıf müzik ders kitabında yer alan değerlerden örnekler betimsel olarak sunulmuştur.

4.2.1. Sevgi Değerine İlişkin Şarkı Örneği

“ATATÜRK’Ü SEVERİM

Mahir Dinçer

*Atatürk'ü severim,
Atatürk'ü severim.
Sevgi dolu yüreğim,
Atatürk'ü severim.
Atatürk'ü severiz,
Atatürk'ü severiz.
Annem, babam, hepimiz,
Atatürk'ü severiz”.*

Sevgi değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; Atatürk'ü Severiz şarkısının her dizesinin sonunda bulunan Atatürk ile ilgili “Severim”, Severiz” ile biten sözcüklerle Atatürk’e olan sevgi ifade edilmekte, sevgi değeri bu kelimelerle vurgulandığı söylenilebilir.

4.2.2. Saygı Değerine İlişkin Şarkı Örneği:

“AĞACI KISKANIRIM

*Ağacı kiskanırım,
Yemiş yüklü dalı var.
Bahar olsun, güz olsun,
Ne güzel masalı var.
İmrenirim arıya,
Petek petek balı var.
Kondduğu çiçeklerin,
Pembesi var alı var.
Ağacı kiskanırım,
Yemiş yüklü dalı var.
Bahar olsun, güz olsun,
Ne güzel masalı var”*

Saygı değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; “Ağacı Kiskanırım” şarkısının son on dördünlüğünde “Ağacı Kiskanırım, Yemiş Yüklü Dalı var. Bahar Olsun Güz Olsun, Ne Güzel Masalı Var” sözleriyle ağaca söylenen övgülere ve daha önceki kıtalarda bahsedilen hayvanların ağaç ile olan ilişkisi ile okuyucunun bu duruma imrenmesi sözünden yola çıkılarak bu parçada “Saygı” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.2.3. Saygı Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“SAYGI”

“Öğretmenleri sınıfta Çanakkale Savaşı’nı anlattığında bütün öğrenciler çok duygulanmıştı. Herkesin gözünün önüne Mehmetçiğin kahramanlığı geliyordu. Müzik dersi için Mehmet bağlamasını, Buse udunu, Merve de kavalını getirmişti. Şarkı söylemeyi çok seven Ayşe’nin aklına parlak bir fikir gelmişti. Ayşe Çanakkale türküsünü

söyleyecek, arkadaşları da çalgıları ile türküyü eşlik edeceklerdi. Böylece hem şehitlerimizi anacak hem de öğretmenlerini ve arkadaşlarını mutlu edeceklerdi.

Kısacık teneffüste birlikte hazırlık yaptılar. Ders zili çaldı. Öğretmenleri sınıfa girince ondan izin alıp Çanakkale türküsünü arkadaşlarına söylemeye başladılar. Orta sırada oturan iki arkadaşı sürekli konuşup gürültü yapıyordu. Ayşe bir yandan türküyü söylüyor bir yandan da üzülüyordu. Oysaki hem şehitlerimizi anmak hem de sınıf arkadaşlarını mutlu etmek istemişti.

Türküsünü zorlukla bitirdi. Mehmet, Buse ve Merve çalgılarını temizleyip kutularına kaldırırken sınıf arkadaşları Özlem parmak kaldırarak söz istedi. Konuşarak gürültü yapan arkadaşlarından çok rahatsız olduğunu, ancak Ayşe türküyü bitirmeden onları uyarmak istemediğini söyledi. Sınıf arkadaşları da Özlem gibi rahatsız olduklarını söylediler. Gürültü yapan arkadaşları, Ayşe'den özür dilediler ve türküyü tekrar söylemesini rica ettiler. Türküyü tekrar söylemeye başladıklarında, hem birlikte müzik yapıyor olmanın hem de şehitlerimizi anmanın mutluluğunu yaşıyorlardı”

Saygı değerine ilişkin okuma metni incelendiğinde; Çanakkale Savaşı’ nı anlatan öğretmenden sonra, Ayşe isimli öğrencinin, Çanakkale Türküsü’ nü söylerken, sınıf içerisinde gürültü yapan öğrencilerin olması ve gürültü yapan bu öğrencilerin, türküyü söyleyen ve türküyü dinleyen sınıf arkadaşlarına karşı yaptıkları bu doğru olmayan saygısızlık davranışının ardından, özür dilemesi durumundan yola çıkılarak parçada “Saygı” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.2.4. Adalet Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“DAVUL DEMİŞ Kİ”

“Davul demiş ki

Gezmeye gidelim, gezmeye gidelim.

Keman demiş ki

Ben de gideceğim, ben de gideceğim.

Zurna da demiş ki

Beni de götürün, beni de götürün.

Tef de demiş ki

Hep birlikte birlikte, hep birlikte birlikte”

Adalet değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; tüm çalgıların tek tek gezmeye gitmek istemesi üzerine, Tef çalgısının birleştirici bir söylem olarak hep birlikte gidelim diyerek, herkese eşit davranıp, tüm çalgıların gezmeye gitmesi gerektiğini belirtmesinden yola çıkılarak eserde “Adalet” değerinin işlendiği ifade edilebilir.

4.2.5. Vatanseverlik Değerine İlişkin Şarkı Örneği:

“CUMHURİYET MARŞI”

“Cumhuriyet, cumhuriyet, en güzel şey hürriyet,

Nice zahmet, nice emek verdi sana bu millet!

Gazimin sen en büyük yadigarısın bana,

*Nice zahmet, nice emek verdi sana bu millet!
Dalgalsın her tarafta şanlı Türk'ün bayrağı,
Korumaktır ve yüceltmek azmimiz bu toprağı!
Bu vatan hiç sensiz olmaz, ey güzel cumhuriyet,
Milletim öyle demiştir; ya ölüm, ya hürriyet”*

Vatanseverlik değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; özellikle son iki dizede bulunan “Bu vatan hiç sensiz olmaz” ve “ya ölüm ya hürriyet” sözlerinden yola çıkılarak vatana duyulan sevgi vurgulanmakta ve vatansız olmaksızın ölümü göze alma düşüncesi belirtilmektedir. “Korumaktır ve yüceltmek azmimiz bu toprağı” sözleriyle de vatanın korunması, her zaman sahip çıkılması gerektiği vurgulanmakta ve vatanseverlik değeri ön planda tutulmaktadır.

4.2.6.Yardımseverlik Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“UÇ UÇ BÖCEĞİM

*Uç uç böceğim yarın düğün olacak
Annem sana terlik pabuç alacak alacak
Uç uç böceğim yarın düğün olacak
Annem sana terlik pabuç alacak alacak”*

Yardımseverlik değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; uç uç böceğine, düğünde terlik pabuç alınacak olmasından yola çıkılarak bir pekiştirme niteliği taşıyan olgu ile karşılaşılmaktadır. Uç uç böceğine uçmasına yardımcı olmak adına onu destekleyici ve onu uçması için heveslendirici ödüllerin konulması ile yardımseverlik değeri vurgulanmakta olup, çok kısa bir şarkı olmasına karşın, akılda kalıcı, tekerleme şeklinde ilerleyen müziği mutluluk veren, iç ısıtan sözleri ile “Yardımseverlik” değerini etkili şekilde anlattığı söylenilebilir.

4.2.7.Özdenetim Değerine İlişkin Örnek Şarkı:

“BAY MİKROP

*Bay Mikrop, Bay Mikrop,
Beni hasta edemezsin.
Yemeğimi böyle yiyorum,
Sütümü de böyle içiyorum,
Meyveleri, sebzeleri bol yiyorum.
Ellerimi böyle yıkarım,
Saçımı da böyle tararım,
Dişlerimi fırçalarım,
Erken yatarım.*

Bay Mikrop, Bay Mikrop,

Beni hasta edemezsin”

Özdenetim değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; şarkıda Bay Mikrop insanlaştırılarak ona yönelik olarak söylenen “Beni hasta edemezsin, Yemeğimi Böyle Yiyorum... Meyveleri Sebzeleri Bol Yiyorum, Ellerimi Böyle Yıkarım” şeklindeki cümlelerle bireyin kendi kendisine çok iyi baktığı, öz bakım becerilerini kendi başına yerine getirebildiği ve sağlığına özen gösterdiği bilinci anlatılmaktadır. Bu da bireyin iç denetim mekanizmasını işleten bir durum olduğu düşünülmektedir. Bu durumdan yola çıkılarak bu parçada “Özdenetim” değerinin işlendiği söylenilebilir.

4.2.8. Yardımseverlik ve Dürüstlük Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“KELEBEĞİN YOLCULUĞU”

“Kozasından yeni çıkan kelebek güçlü bir nefes (nefes alma taklidi) almış. Kanatlarını çırparak etrafa şaşkın şaşkın bakmış. Onu izleyen küçük Hamza “İstersen sana arkadaşlık eder etrafı tanıtabilirim.” demiş. Kelebek mutlu olmuş ve teklifi kabul etmiş. Hamza, kelebeği ilk olarak çiftlikteki arkadaşları ile tanıştırmış. Keçi, kurbağa, inek, koyun, tavuk, horoz ve son olarak da ördekle (canlıların ses taklidi) selamlaşmışlar. Bu arada çiftliğe yaklaşan otobüsün sesi duyulmaya başlamış. Küçük Hamza kelebeğe “Otobüsü kaçırmayalım, sana şehri de tanıtmak istiyorum.” demiş. Otobüse doğru koştururken onlara bakan kurbağaya da (kurbağa taklidi) “Merhaba.” demeyi unutmamışlar.

Yolculukları sırasında önlerine aniden bir araba çıkmış. Otobüs şoförü fren (fren sesi taklidi) yapmış ve kornaya (korna sesi taklidi) basmış. Hamza ve kelebek çok korkmuş (korkma taklidi). Neyse ki güvenli bir şekilde şehre ulaşmışlar. Bu heyecanlı yolculuk sonrası kelebeğin dikkatini uçan helikopter çekmiş. Araba, motosiklet ve helikopter (araç seslerinin taklidi) sesi kelebeği ürkütmüş. Kelebek Hamza'ya çiftliği daha çok sevdiğini söylemiş ve ilk otobüsle çiftliğe geri dönmüşler. Artık akşam olmuş. Hava kararmış. Bütün sesler yavaş yavaş azalmış. Kelebekle Hamza ertesi gün tekrar buluşmaya karar vermişler. Hamza evine dönerken kelebek de günün yorgunluğu ile derin bir uykuya (uyku taklidi) dalmış. “

Yardımseverlik ve dürüstlük değerine ilişkin okuma metni incelendiğinde; kozasından yeni çıkan bir kelebeğe “İstersen sana arkadaşlık eder etrafı tanıtabilirim” diyen Hamza isimli çocuğun, bu sözleri üzerine kelebeğin bu durumu kabul etmesi ardından, metindeki Hamza isimli öğrencinin kelebeği gezdirmesi ile yardım etme duygusunun vurgulandığı, hikâyenin devamında kelebeğin Hamza adlı öğrenci tarafından gezdirildiği yerler arasından çiftliği daha çok sevdiğini dürüst olarak söylemesi ile de dürüstlük değerinin vurgulandığı ifade edilebilir.

4.2.9. Dostluk Değerine İlişkin Şarkı Örneği:

“OKULA BAŞLADIK”

“Okula başladık he ya,

Okula başladık.

Okula başladık he ya,
Okula başladık.
Sevgili öğretmenim günaydın size.
Sevgili kardeşlerim günaydın size.
Okula başladık he ya,
Okula başladık.
Sevgili öğretmenim günaydın size.
Sevgili kardeşlerim günaydın size.
Okula başladık he ya,
Okula başladık.
Oyunu sevdiren he ya müziği sevdiren.
Resimi sevdiren he ya yazıyı sevdiren.
Derslerimiz çok güzel çalışmak güzel,
Derslerimiz pek güzel çalışmak güzel.
Okulu sevdiren he ya yaşamı sevdiren.
Derslerimiz çok güzel çalışmak güzel.
Derslerimiz pek güzel çalışmak güzel,
Okulu sevdiren he ya yaşamı sevdiren.
Okula başladık he ya,
Okula başladık.
Okula başladık he ya,
Okula başladık”

Dostluk değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; “Sevgili öğretmenim günaydın size. Sevgili kardeşlerim günaydın size.” dizeleriyle okuldaki öğretmen ve öğrencilere karşı dostluk kavramının pekiştirilerek işlendiği söylenebilir.

4.2.10. Sabır Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“SAYGI”

“Öğretmenleri sınıfta Çanakkale Savaşı’nı anlattığında bütün öğrenciler çok duygulanmıştı. Herkesin gözünün önüne Mehmetçiğin kahramanlığı geliyordu. Müzik dersi için Mehmet bağlamasını, Buse udunu, Merve de kavalını getirmişti. Şarkı söylemeyi çok seven Ayşe’nin aklına parlak bir fikir gelmişti. Ayşe Çanakkale türküsünü söyleyecek, arkadaşları da çalgıları ile türküye eşlik edeceklerdi. Böylece hem şehitlerimizi anacak hem de öğretmenlerini ve arkadaşlarını mutlu edeceklerdi. Kısacık teneffüste birlikte hazırlık yaptılar. Ders zili çaldı. Öğretmenleri sınıfa girince ondan izin alıp Çanakkale türküsünü arkadaşlarına söylemeye başladılar. Orta sırada oturan iki arkadaşı sürekli konuşup gürültü yapıyordu. Ayşe bir yandan türküyü söylüyor bir yandan da üzülüyordu. Oysaki hem şehitlerimizi anmak hem de sınıf arkadaşlarını mutlu etmek istemişti. Türküsünü zorlukla bitirdi. Sınıf arkadaşı Özlem, türkü biter bitmez parmak kaldırarak söz istedi. Konuşarak gürültü yapan arkadaşlarından çok rahatsız olduğunu, ancak Ayşe türküyü bitirmeden onları uyarmak istemediğini söyledi. Sınıf arkadaşları da Özlem gibi rahatsız olduklarını söylediler. Gürültü yapan arkadaşları, Ayşe’den özür dilediler ve türküyü tekrar söylemesini rica ettiler. Türküyü tekrar

söylemeye başladıklarında, hem birlikte müzik yapıyor olmanın hem de şehitlerimizi anmanın mutluluğunu yaşıyorlardı. “

Sabır değerine ilişkin yukarıdaki okuma metni incelendiğinde; Özlem isimli öğrencinin sınıfta gürültü olmasına rağmen, Ayşe adlı arkadaşının şarkısını bitirmesini beklemesi üzerine sabır kavramına vurgu yapılmak istendiği ifade edilebilir. Bu cümleden de anlaşılmaktadır ki: “Konuşarak gürültü yapan arkadaşlarından çok rahatsız olduğunu, ancak Ayşe türküyü bitirmeden onları uyarmak istemediğini söyledi.” Dolayısıyla bekleme eyleminin belirtilmesinin bu metinde sabır değerine atfedildiği söylenebilir.

4.2.11. Sorumluluk Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“Evde müzik dinlerken nelere dikkat etmeliyiz?

Konuşalım.

Etkinlik Adı: Müzik dinliyorum

Etkinlik Amacı: Ortama uygun müzik dinleme davranışlarını kavramak

Araç ve Gereç: Ders kitabı

Aşağıdaki görseldeki çocuk hangi davranışı yanlış yaptığı için annesi ve babası rahatsız oluyor?

Anlatalım.

Doğru olan davranışı arkadaşlarımızla paylaşalım.”

Görsel 4.2.1: Evde müzik dinlerken nelere dikkat etmeliyiz?

Sorumluluk değerine ilişkin yukarıdaki etkinlik örneği incelendiğinde; görselde çocuğun müzik dinlerken evdeki diğer bireylerin yüksek sestten rahatsız oldukları gözlemlenmektedir. Bu durum aslında sesli müzik dinlerken çevremizi rahatsız etmeyecek kadar sesi açmamız gerektiğini düşündürmekte ve çevremize karşı olan sorumluluklarımızı hatırlatmaktadır. Bu durumdan dolayı etkinlikte sorumluluk değerinin işlendiği söylenebilir.

4.3. İLKOKUL 2. SINIF MÜZİK DERS KİTABINDA YER ALAN DEĞERLERİN İNCELENMESİ

Bu başlık altında ilkokul ikinci sınıf müzik ders kitabında yer alan değerlerle ilgili ulaşılan bulgular, sayısal verilerle desteklenerek tablolar halinde sunulacaktır.

Değerler	Sayfa No	İsim	Türü			Sayı
			Şarkı	Etkinlik	Okuma Metni	
Sevgi	23	Kelebek	1			2
	65	Neyim Var?	1			
Saygı	17	İstiklâl Marşı'mıza			1	2
	25	Saygı			1	
		Elif Müzik Dinliyor				
Adalet	90	Temizlik	1			1
Vatanseverlik	15	İstiklâl Marşı	1			1
Yardımseverlik	25	Elif Müzik Dinliyor			1	2
	90	Temizlik			1	
Sorumluluk	22	Pıst pıst			1	2
	91	Temizlik	1			
Dostluk	89, 90	Temizlik			1	1
Özdenetim	22	Pıst pıst			1	4
	40,41	Yaşasın Okulumuz		1		
	80	Yurdumda	1	1		
Dürüstlük	25	Elif Müzik Dinliyor			1	1

Sabır	22	Pıst pıst	1	2
	25	Elif Müzik Dinliyor	1	
Toplam			6	2
			10	18

Tablo 4.3. İlkokul 2. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler

Tablo 4.3. incelendiğinde; “Sevgi” değerinin ikisi de şarkı türünde olmak üzere, toplamda 2, “Saygı” değerinin ikisi de okuma metni türünde olmak üzere toplamda 2, “Adalet” değerinin biri okuma metni türünde olmak üzere toplamda 1, “Vatanseverlik” değerinin biri şarkı türünde olmak üzere toplamda 1, “Yardımseverlik” değerinin ikisi de okuma metni olmak üzere toplamda 2, “Sorumluluk” değerinin biri okuma metni, biri şarkı türünde olmak üzere toplamda 2, “Dostluk” değerinin biri okuma metni olmak üzere toplamda 1, “Özdenetim” değerinin biri şarkı, biri okuma metni ve biri etkinlik ve okuma metni türünde olmak üzere toplamda 3, “Dürüstlük” değerinin biri okuma metni türünde olmak üzere toplamda 1, “Sabır” değerinin ikisi okuma metni türünde olmak üzere toplamda 2 ve ilkökul 2. sınıf müzik ders kitabında belirtilen sayfa numaraları ve isimleri ile birlikte yer aldığı görülmektedir.

Bu doğrultuda, ilkökul 2. sınıf müzik ders kitabında, “Özdenetim” değerinin toplam 3 içerikte yer alarak en fazla, “Adalet”, “Vatanseverlik”, “Dostluk” ve “Dürüstlük” değerlerinin kitap içeriğinde birer defa kullanılarak en az olduğu söylenebilir. İlkokul 2. Sınıf müzik ders kitabında yer alan türler bakımından incelendiğinde, 10 defa kullanımı ile en fazla “okuma metni” türünün yer aldığı, 2 defa yer almasıyla, en az ise “etkinlik” türünün olduğu söylenilebilir.

Aşağıda ilkökul 2.sınıf müzik ders kitabında yer alan değerlerden örnekler betimsel olarak sunulmuştur.

4.3.1.Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“YAŞASIN OKULUMUZ”

“Daha dün annemizin

Kollarında yaşarken

Çiçekli bahçemizin

Yollarında koşarken

Şimdi okullu olduk

Sınıfları doldurduk

Sevinçliyiz hepimiz

Yaşasın okulumuz”

Özdenetim değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; öğrencilerin okul çağından önceki yaşlarında daha dün annemiz ile birlikteyken, “Şimdi okullu olduk, Sınıfları doldurduk” dizeleriyle artık bireysel olarak bir şey yapabildikleri vurgulanarak “Özdenetim” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.3.2. Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“YURDUMDA”

“Yurdumda” şarkısını öğrenmiştik. Fotoğraflara da bakarak istenilen hareketleri yapalım. “Tohumlar fidana” sözünü söylerken çömeliyoruz.

“Fidanlar ağaca” sözünü söylerken ayağa kalkıp kollarımızı açıyoruz.

“Ağaçlar ormana” sözünü söylerken el ele tutuşuyoruz.

“Dönmeli yurdumda” sözünü söylerken kendi etrafımızda dönerek söylüyoruz.

“Yuvadır kuşlara” sözüyle başlayan dörtlüğü söylerken sınıfın içinde doğaçlama hareketler yapıyoruz.”

Özdenetim değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; Yurdumda şarkı söylenirken, öğrencilerden bireysel olarak devinimsel hareketlerde bulunması, kendilerini kontrol etmeleri istenmesi ve bu hareketleri diğer öğrenciler ile birlikte bir uyum içerisinde yapılmasının istenmesi ile “Özdenetim” değerinin işlendiği ifade edilebilir.

4.3.3. Sevgi Değerine İlişkin Örnek Şarkı:

“KELEBEK”

“Çiçekte duran kelebek,

Her gün buraya gelecek.

Çiçekleri çok sevecek,

Uç uç kelebek uç uç”

Sevgi değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; kelebeğin hiç sıkılmadan, bıkmadan her gün çiçeğe gelmesi ve çiçekleri çok sevmesi sözcükleri ile “Sevgi” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.3.4. Saygı Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“Millî Marşımıza Saygı”

“İstiklâl Marşı, bağımsızlığımızın simgelerinden biridir. İstiklâl Marşı’mızı bayrak törenlerinde, esasduruşta anlamına uygun okumalıyız.

Aşağıdaki bulutların içerisinde olumlu ve olumsuz davranışlar yazmaktadır. İstiklâl Marşı’mızı söylerken yapmamız gereken davranışları yazan bulutları yeşil renge boyayalım. İstiklâl Marşı’mızı söylerken yapmamız gereken davranışları yazan bulutları da kırmızı renge boyayalım.”

Saygı değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; İstiklal Marşı’ söylerken yapılması ve yapılmaması gereken hareketlerin ifade edilmesi ve bu konuda olumlu olumsuz davranışların söylenilmesiyle “Saygı” değerinin vurgulandığı ifade edilebilir.

4.3.5. Özdenetim, Sorumluluk ve Sabır Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“Pıst Pıst”

“Görkem, güzel bir yaz günü uyandı. Ellerini ve yüzünü yıkadı. Ailesiyle birlikte kahvaltı yaptı. Kahvaltı yaptıktan sonra hep birlikte dişlerini fırçaladılar. Görkem, bisikletine binmek için kaskını taktı. Kolluklarını ve dizliklerini giydi. Heyecanla bahçeye çıktı. Ama bisikletinin ön tekerleğinin havasının inmiş olduğunu gördü. Üzülerek babasının yanına gitti. Babasına karşılaştığı durumu anlattı. Babası da “Üzülme oğlum, birlikte bu sorunu çözebiliriz!” dedi.

Görkem ile babası, bisiklet pompasını alıp bisikletin yanına gitti. Babası, Görkem’e tekerleğin nasıl şişirileceğini gösterdi. Sonra Görkem’den tekerleği şişmesinin istedi. Görkem pompayla ön tekerleği sabırla şişirmeye başladı. Pompadan gelen “pıst pıst” sesi dikkatini çekti. Görkem bu sesi ağızıyla da çıkarmaya başladı. Sonra babasına “Beraber söyleyelim mi babacığım?” dedi. Babasıyla “pıst pıst” sesini taklit ettiler.

Bizler de Görkem ve babası gibi “Pıst Pıst” sesini çıkarmaya çalışalım.”

Özdenetim, sabır ve dostluk değerlerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; Görkem karakterinin elini ve yüzünü kendi yıkaması “Özdenetim”, birlikte diş fırçalamalarıyla, Görkem’in bisiklete binerken kolluk ve dizlik takmasıyla “Sorumluluk” değerinin ve Görkem karakterinin babasının sorunu çözerken “Üzülme oğlum, birlikte bu sorunu çözebiliriz!” sözü ile de “Sabır” değerinin işlendiği ifade edilebilir.

4.3.6. Adalet, Dostluk, Sorumluluk ve Yardımseverlik Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:

“TEMİZLİK”

“Rüzgâr yaprakları uçurdu vuuuu,

Sokaklar hep kirlendi.

Birisi çöpünü yere fırlattı aaaaa,

Sokaklar hep kirlendi.

Haydi, şimdi birlikte,

Etrafı süpürelim.

Çöpümüzü çöp kutusuna atalım,

Dünyayı temiz tutalım”

Adalet, Dostluk, Sorumluluk ve Yardımseverlik değerlerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; birlikte etrafı süpürme eyleminin yapılması ile “Adalet”, “Dostluk” ve

“Yardımseverlik” değerleri, dünyayı temiz tutma ve çöpleri çöp kutusuna atma düşüncesi ile de “Sorumluluk” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.3.7. Vatanseverlik Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“İSTİKLÂL MARŞI’MIZ”

“Devletlerin kendine özgü ulusal marşları vardır. Bizim devletimizin de ulusal marşı İstiklâl Marşı’dır. İstiklâl Marşı’mız bağımsızlığımızı, birlik ve beraberliğimizi temsil eder. İstiklâl Marşı’mızın sözlerini Mehmet Akif Ersoy yazmıştır. İstiklâl Marşı’mızın bestesini de Osman Zeki Üngör yapmıştır.”

Vatanseverlik değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; “İstiklâl Marşı’mız bağımsızlığımızı, birlik ve beraberliğimizi temsil eder” cümlesi ile aynı toprak içerisinde bir ve beraber olmamıza vurgu yapılarak vatanseverlik değerinin işlendiği söylenebilir.

4.3.8. Dürüstlük Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“ELİF MÜZİK DİNLİYOR”

“Elif, okuldan eve döndü. Kıyafetlerini değiştirip, annesine yemek yaparken yardım etti. Akşam yemeği için babasını beklemeye başladı. Elif “Anneciğim babam gelene kadar odamda müzik dinleyeceğim” dedi. Odasına gitti. Bilgisayarından müzik dinlemeye başladı. Müziğin sesini iyice yükseltti. Çok zaman geçmeden kapının zili çaldı. Gelen yan komşularıydı. Elif’in annesine “Yüksek sestен rahatsız oluyoruz, sesi biraz kısabilir misiniz?” dedi. Annesi de özür dileyerek komşuyu uğurladı. Elif’in annesi, kızının odasına gidip yüksek sesin komşularını rahatsız ettiğini söyledi. Elif, hatasını anlayıp hemen müziğin sesini azalttı. Çevreyi rahatsız etmeden müzik dinlemeye devam etti. Elif’in babası gelince hep birlikte sofraya oturdular. Elif, bugün yaşadıklarını babasına anlattı. Babası da Elif’e olayları doğru bir şekilde anlattığı için teşekkür etti. Daha sonra -Kızım, müzik dinlemekte özgürsün. Ancak yüksek sesle müzik dinlemek hem evdeki insanları hem de çevremizdeki insanları rahatsız eder. Bundan sonra müzik dinlerken kimseyi rahatsız etmeyeceğine inanıyorum. Dedi.”

Dürüstlük değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; Elif isimli çocuğun evde yüksek sesle müzik dinlerken komşularının rahatsız olması sonucunda, annesinin onu uyarması ardından, annesine karşı gelmeyerek müziğin sesini azaltması, yine Elif’in yaşanan bu durumu babasına doğru bir şekilde aktarması ve babasının ona doğru şekilde anlattığı için teşekkür etmesi ile dürüstlük değeri ifade edilmektedir.

4.4. İLKOKUL 3. SINIF MÜZİK DERS KİTABINDA YER ALAN DEĞERLERİN İNCELENMESİ

Bu başlık altında ilkokul üçüncü sınıf müzik kitabında yer alan değerlerle ilgili ulaşılan bulgular, sayısal verilerle desteklenerek tablolar halinde sunulacaktır.

Değerler	Sayfa No	İsim	Türü			Sayı
			Şarkı	Etkinlik	Okuma Metni	

		Dersimiz müzik		1	
	28	Ezgi çalışmaları		1	
	30	Atabarı			
	56		1		
		Kâtip			
Sevgi	62		1		7
	68, 69	Cumhuriyet, Gel gör beni, Bana seni gerek seni	1		
	70		1		
	75	Canım Atatürk	1		
		Biricik öğretmenim			
	18	Cumhuriyet			
	56	Atabarı	1		
Saygı	68, 69, 70	Cumhuriyet, Gel gör beni, Bana seni gerek seni	1		4
	70		1		
		Canım Atatürk			
	76	Belirli gün ve haftalar		1	
Adalet					1
	12	İstiklâl Marşımız		1	
	18	Cumhuriyet	1		
Vatanseverlik	19	Bulut Olsam	1		4
	70	Canım Atatürk	1		
	15, 16, 17	Minik Serçe ve Sevimli Tırtıl	1		
	28	Mutluluğu Yakala		1	
Yardımseverlik	40	Köyde Şenlik			4
	72	Belirli gün ve haftalar		1	
	19	Bulut Olsam	1		
	29	Üç Elma	1		
	40	Köyde Şenlik		1	
Sorumluluk	50	Halay	1		6
	51	Şarkımı Söylerim	1		
	56	Atabarı	1		

	14, 15, 16, 17	Küresteki dostlarımız, Minik serçe ile dostlarımız	1		
Dostluk	19	Bulut olsam	1		5
	26	Dersimiz müzik		1	
	40	Köyde şenlik		1	
	50	Halay	1		
	12,13				
	26	İstiklâl Marşımız		1	
	28	Dersimiz müzik			
	29	Mutluluğu yakala			1
	31, 32, 33, 34, 35, 36	Üç elma	1		
Özdenetim		Notalar ve Renk – Müzik ve Bilişim		1	
		Çalgıları Tanıma, Çalgıları Sınıflandırma		1	11
	42, 43, 44, 45, 46	Halay	1		
	50	Şarkı Söylerim	1		
	51	Cilveloy	1		
	52	Delilo	1		
	58	Orman Olur	1		
	74				
		Kış baba	1		
	20	Üç elma	1		
Dürüstlük	29	Köyde şenlik		1	4
	40	Uzun İnce Bir Yoldayım, Cumhuriyet, Gel Gör Beni, Bana Seni Gerek Seni	1		
	68, 69, 70				
	17	Minik Serçe İle Sevimli Tırtıl	1		
Sabır	72	Belirli Gün ve Haftalar	1		3
	74	Orman Olur	1		

Oyun böyle mi oynanır hop ti rişıkıdım hop”

Özdenetim değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; her dizede yazılan ve dizede söylenen eylemin nasıl yapıldığına dair sorulara verdiği açıklayıcı cevaplar ile “Özdenetim” değerinin işlendiği ifade edilebilir. Burada her çalgının çalınmasının ayrı bir yönteminin olduğu vurgulanması ile de “Özdenetim” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.2. Özdenetim, Sevgi ve Dostluk Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“DERSİMİZ MÜZİK”

“Elif Öğretmen müzik dersine bir öyküyle başladı. “Kaplumbağa ve tavşan akşamdan konuşup anlaştılar. Sabah okula birlikte gideceklerdi. Ormanın girişinde buluştular. Beraberce okul yolunda yürümeye başladılar. Tavşan her zaman olduğu gibi hızlı yürüyordu. Kaplumbağanın hızıyla okula giderlerse ilk derse geç kalacaklardı. Kaplumbağa tavşana yetişmeye çalışıyor, ne yapsa olmuyordu. Tavşan okula ulaşmıştı bile. Öğretmen sınıfa doğru yürürken kaplumbağayı gördü: ‘Hayırdır çok yorulmuşsun.’ dedi. Kaplumbağa, tavşanla birlikte yola çıktıklarını, tavşanın kendisini geçerek hızla okula doğru yol aldığını söyledi.”

Elif Öğretmen tüm sınıfa dönerek bir soru sordu: “Size anlattığım bu hikâyeden ne anladınız çocuklar?” Ayşe parmak kaldırdı: “Hızlı yürüyen çabuk ulaşır, yavaş yürüyen geç kalır.” dedi. Öğretmen çocuklara döndü: “Çocuklar bugün size hız konusunu anlatacağım. Öyküde de anlatıldığı gibi hız süreyle ilgili bir kavramdır. Hız arttıkça süre kısılır, hız azaldıkça süre uzar. Şarkılarımızı belirtilen hızlarda söylersek anlamına uygun olur. Buna çok dikkat etmeliyiz.” dedi.

Elif Öğretmen sınıfa bir soru daha sordu: “Çocuklar aslanın sesi mi gür, kedinin sesi mi?” Murat parmak kaldırdı: “Aslanın sesi gür tabii ki.” dedi. Elif Öğretmen: “Peki, Muratçığım sence gürlük nedir?” dedi. Murat: “Gürlük sesin şiddetidir. Mesela Ahmet’in sesi çok gür, bir şey söylediğinde sınıfın en arkasından bile duyuluyor.” dedi. Elif Öğretmen sınıfa döndü: “Şimdi ‘Bulut Olsam’ adlı şarkımızı uygun hızda seslendirelim.” dedi. Tüm öğrenciler çok yüksek sesle şarkıyı söylemeye başladılar. Elif Öğretmen alkışla öğrencilerini susturdu: “Bazı arkadaşlarınız gürlüğü ve hızı tam anlayamamış. Hız süreyle, gürlük sesin şiddetiyle ilgili bir kavramdır. Uygun hızda söyleyelim dediğimde sesimizi yükseltmemeli, sesin gürlüğüne dikkat etmeliyiz. Marşları genellikle gür bir sesle söyleriz, hatırladınız mı?” dedi.

Dersin sonunda “Cumhuriyet” şarkısını gür bir sesle seslendirdiler. Elif Öğretmen hız ve gürlük konusunu iyice kavratmış, çok mutlu olmuştu. Bir sonraki derste marşlar ve şarkılar gürlüklerine ve hızlarına dikkat edilerek seslendirilecekti.”

Özdenetim, Sevgi ve Dostluk değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; Elif öğretmenin sınıfa sorduğu sorular karşısında öğrencilerin tek tek parmak kaldırarak ve söz hakkı isteyerek konuşması ile “Özdenetim”, öğrencilerin konuyu anlaması üzerine öğretmenin sevinmesi ile “Sevgi” ve tavşan ile kaplumbağa arasında geçen güzel diyalog ile de “Dostluk” değerlerinin vurgulandığı ifade edilebilir.

4.4.3. Özdenetim, Sorumluluk ve Dostluk Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:

“HALAY”

“Gel yanıma, gir koluma, gel yanıma, gir koluma.

Gel yanıma, gir koluma, gel yanıma, gir koluma.

Ver elini, al mendili, çek halayı hey!
Ver elini, al mendili, çek halayı hey!
Dön bir sağa, bir de sola, dön bir sağa, bir de sola.
Dön bir sağa, bir de sola, dön bir sağa, bir de sola.
Ver elini, al mendili, çek halayı hey!
Ver elini, al mendili, çek halayı hey!
Koy beline sağ elini, koy beline sol elini.
Koy beline sağ elini, koy beline sol elini.
Ver elini, al mendili, çek halayı hey!
Ver elini, al mendili, çek halayı hey”

Özdenetim, Sorumluluk ve Dostluk değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; “Gel yanıma gir koluma” dizesi ile arkadaşlık belirtilerek “Dostluk” değerinin, “Dön bir sağa bir de sola” dizesi öğrencilerin bireysel olarak bedensel bir şeyler yapmasının istenmesi ile “Özdenetim” değerinin, “Ver elini, al mendili, çek halayı hey! ” dizesi ile de sırası ile yapılması gerekenlerin anlatılıp halayı çekmesi gerektiğini belirterek “Sorumluluk” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.4. Dostluk Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“Etkinliğin Adı : “Küместeki Dostlarımız”

“Küместeki Dostlarımız” adlı şarkıyı dinleyelim ve birlikte seslendirelim. Şarkıda adı geçen hayvanların seslerini taklit edelim. Şarkıyı nefesimizi ve sesimizi doğru kullanarak söylemeye özen gösterelim.

“KÜMESTEKİ DOSTLARIMIZ”

*“Horozumuz al ibik, Kazımız hep gezinir,
Şöyle bakar dik dik dik. Herkesle dost geçinir,
Nasıl küместe sürü, Şakaya gelmez yalnız,
Sonra öter ü ürü ü. Sonra kızar tıs tıstıs.
Tavuğumuz yem arar, Tüy kabartır hindimiz,
Gider, horoza sorar, Ona sokulmayın siz,
Gaga vurur tak tak tak, Bakarken soğuk soğuk,
Sonra öter gıgıdadak. Sonra öter culkculkulk.
Ördeğimiz pek şirin, Tavşanımız yaprak yer,
Ona biraz yem verin, Çenesi durmaz işler,
Koşturur sallanarak, Yorulunca olur top,
Sonra öter vak vakvak. Sonra zıplar hop hophop”*

Dostluk değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; küместeki tüm hayvanlarla ilgili çeşitli ayırt edici özellikleri sıralanarak “Dostluk” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.5. Sorumluluk, Dostluk, Yardımseverlik ve Dürüstlük Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“KÖYDE ŞENLİK”

“İlkbahar geldiğinde, tüm köy halkı kiraz bahçelerinde çalışırdı. Ali çok çalışkan, başarılı, dürüst bir çocuktur. Okuldan artakalan zamanlarda bahçeye gider, kardeşleriyle ailesine yardım ederdi. Her yıl mayıs ayının ikinci haftasında, köyde kiraz şenliği yapılırdı. Ali köy meydanında büyük bir afiş görmüştü. Şenliğin ilk günü köylerine konser vermeye bir orkestra geliyordu. Ali çok heyecanlandı. Bu yaşına kadar hiç konser izlememişti. Ertesi sabah büyük bir otobüs köye geldi. Otobüsten ellerinde kutularla birçok kişi indi. Orkestra elemanları bir gün önce kurulan sahneye yerleştiler, çalgılarını çıkardılar. Orkestra şefi provaya başlamadan evvel kendilerini büyük bir dikkatle izleyen Ali’yi fark etti. Yanına gitti, sohbet etmeye başladı. Ali ilkokul üçüncü sınıfa gittiğini, davul ve zurna dışında hiçbir çalgıyı tanımadığını anlattı. Şef, Ali’yi sahneye çıkardı. Sanatçılarla tanıştırdı. Çalgıları tanıtmaya başladı.

— Aliciğim, sağ tarafta gördüğün çalgılar yaylı çalgılardır. En büyük olanı kontrbas, onun yanındakiler viyolonsel ve viyola, diğer üç çalgı da kemandır. Sanatçılar akortlarını yaparken çalgıların çıkardığı sesler Ali’nin çok hoşuna gitmişti.

— Ortada gördüğün vurmali çalgılardır. Davulu zaten tanıyorsun, darbuka ve zil de ona eşlik ediyor. Ritim çalgıları orkestranın en önemli çalgılarından. Sol tarafta telli çalgılar var: Gitar, bağlama, ut, kemençe, kanun bu grupta yer alıyor. En sondaki çalgılar da üflemeli çalgılardır: kaval, flüt ve klarnet. Ne kadar güzel sesleri var değil mi, dedi.

Orkestra şefi, çalgıları tanıttıktan sonra prova başladı. Ali ilk kez canlı bir orkestra izliyordu. Çok etkilendi. Akşam olduğun da meydan ışıklarla süslenmişti. Bütün köy halkı orkestrayı ve seslendirdikleri şarkıları çok beğendi. Konser bittiğinde uzun uzun alkışladılar. Şenliğin ilk günü tüm köy halkı için unutulmaz bir akşam olmuştu. Ali hayallere daldı. Belki bir gün çalgı çalabilirdi. Bunun için mutlaka çabalamalıydı. Çünkü insanın istediğinde ve emek verdiğiğinde başaramayacağı hiçbir şey yoktu.”

Sorumluluk, Dostluk, Yardımseverlik ve Dostluk değerlerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; Ali isimli çocuğun ailesine bahçede yardım etmesiyle “Yardımseverlik”, yine Ali’nin orkestra şefine çalgıları çok beğenmesine ve onları çalanlara özenmesine rağmen davul ve zurna dışında hiçbir çalgıyı tanımadığını söylemesi ile “Dürüstlük”, orkestra şefinin orada bulunan çalgı türlerini tanıtmaları ile “Dostluk” son cümlede insanın emek verdiğiğinde başaramayacağı bir şeyin olmaması ile de başarılı olmak için emek vermek gerektiği belirtilerek “Sorumluluk” değerlerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.6. Saygı Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“BİRLİKTE DÜŞÜNELİM”

Konuşurken ve şarkı söylerken nelere dikkat etmeliyiz? Düşünelim.

BİLGİ KÖŞEMİZ

Güzel konuşmak ve şarkı söylemek için nefesimizi ve sesimizi doğru kullanmalıyız. Konuşurken bağırılmamalıdır. Sesimiz en doğal çalgımızdır. Etkili ve güzel konuşmak için sesimizi eğitmeliyiz. Bunun için ses ve nefes çalışmaları yapmalıyız.

Etkinliğin Adı : Ses ve Nefes Çalışmaları

Etkinliğin Amacı : Konuşurken ve şarkı söylerken sesimizi doğru kullanma

Araç ve Gereçler : Etkinlikle ilgili görseller

Aşağıda verilen nefes çalışmalarını yapalım.

- a) Kahkaha atma taklidi
- b) Balon şişirme taklidi
- c) Çiçek koklama taklidi
- ç) Yılan sesi taklidi.”

Saygı değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; sesin doğru kullanılması, etkili ve güzel konuşulması ve nefes çalışmaları ile bunların pekiştirilmesiyle aslında çevreye güzel ses çıkarılması gerektiği belirtilmektedir. Yapılan etkinliklerle etrafımıza duyulan “Saygı” değerinin işlendiği ifade edilebilir.

4.4.7. Dürüstlük Değerine İlişkin Şarkı Örneği:

“ÜÇ ELMA”

*“Dalda duran üç elma, dalda duran üç elma
Sen de güzel, sen de güzel, sen de güzel koparma,
Sen de güzel, sen de güzel, sen de güzel koparma.
Al elmanın birisi, al elmanın birisi
Böyle güzel, böyle güzel, böyle güzel olur mu?
Böyle güzel, böyle güzel, böyle güzel olur mu?
Daldan düşen al elma, daldan düşen al elma
Söyle güzel, söyle güzel, söyle güzel kalır mı?
Söyle güzel, söyle güzel, söyle güzel kalır mı”*

Dürüstlük değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; elmanın daldan düşmesi ve yere düşen elmanın kalması ile ilgili sorulan sorularla dürüstlük değerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.8. Sabır Değerine İlişkin Şarkı Örneği:

“ORMAN OLUR”

*“Bir tohum ek ve bekle,
Yeşerecek sevgiyle.
Sabredersen orman olur,
Beklemekten vazgeçme”*

Sabır değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; bir tohumun ekilip beklenmesi, sabredilmesi ve beklemekten vazgeçilmemesi gibi cümleleri ile “Sabır” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.9. Vatanseverlik Değerine İlişkin Örnek Şarkı:

“BULUT OLSAM”

*“Havada bir top bulut olsam,
Ne güzel parasız dolaşırdım.
Sinop’a doğru gezinirdim.
Oradan Hatay’a süzülürdüm,
Ne şirin bir yurt, bu güzel yurt
Denizi, güneşi, havasıyla”*

Vatanseverlik değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; ülkemizin her yerinin gezilip görülmesi gerekliliği ve son iki dizede geçen yurdumuzla ilgili övücü sözlerle “Vatanseverlik” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.4.10. Adalet Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“ETKİNLİKLER TASARLAYALIM

Etkinliğin Adı: Belirli gün ve haftalar

Etkinliğin Amacı: Belirli gün ve haftalarla ilgili etkinlikler tasarlama

Araç ve gereçler: Belirli gün ve haftalar tablosu”

Adalet değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; belirli gün ve haftalardan birinin seçilip, herkes tarafından bu etkinliğin yapmasının istenmesi ile “Adalet” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5. İLKOKUL 4.SINIF MÜZİK DERS KİTABINDA YER ALAN DEĞERLERİN İNCELENMESİ

Bu başlık altında ilkokul dördüncü sınıf düzeyi müzik kitabında yer alan değerlerle ilgili ulaşılan bulgular, sayısal verilerle desteklenerek tablolar halinde sunulacaktır.

Değerler	Sayfa No	İsim	Türü			Sayı
			Şarkı	Etkinlik	Okuma Metni	
Sevgi	29	Poyraz ile Lodos			1	
	32	Çocuğun Düşleri	1			
	33	Koala ve Tavşan			1	
	36	Atatürk’ü Severim	1			7
	37	Sevgili Öğretmenim	1			
	50	Sevgi Çiçekleri	1			
	53	23 Nisan		1		

Saygı	35	29 Ekim	1		
	36	Atatürk'ü Severim	1		
	37	Sevgili Öğretmenim	1		
	52	Atatürk Sözü	1		
	58, 59, 60	Müzik Türleri		1	8
	68, 69	İnternet Etik Kuralları		1	
	74, 75	Atatürk Şarkıları	1		
	76, 77	Kuş Orkestrası		1	
Adalet	28	Üç Nota İnce Üç		1	
	68	Nota Kalın Notaların Yolculuğu		1	2
Vatanseverlik	35	29 Ekim	1		
	36	Atatürk'ü Severim	1		
	53	23 Nisan		1	4
	74, 75	Atatürk Şarkıları	1		
Yardımseverlik	60, 61, 62, 63	Arşiv Hazırlama, Sunu		1	
				1	
	79, 80	İş birliği ve Sabır		1	3
	81, 82	Belirli Gün ve Haftalar			
		Belirli Günler		1	
Sorumluluk	42, 43	Cırcır Böceği ve			
	51	Karınca	1	1	3
	62	Müzik Dolabı Oluşturalım			
Dostluk	29	Poyraz ile Lodos			1
	33	Koala ve Tavşan			3
	62	Müzik Dolabı Oluşturalım	1	1	

Özdenetim	14, 15, 16, 17, 18, 19	Nota çiz ve boya	1			
	48	Oyalı mendil	1		3	
	64, 65, 66, 67	Nota yazımı	1			
Dürüstlük	49	Notalarla Jimnastik	1			
	61	Müzik Türlerini Tanıyalım	1		3	
	68, 69	İnternet Etik Kuralları	1			
Sabır	25	Notalar ve Sus	1			
	31	Ses Eğitimi	1			
	44, 45, 46, 47	Ceviz Adam ve Yağmur Yağıyor	1		5	
	50	Sevgi Çiçekleri	1			
	79, 80	İş Birliği ve Sabır	1			
Toplam			17	21	3	41

Tablo 5. 1. İlkokul 4. Sınıf Düzeyinde İşlenen Değerler

Tablo 5.1. incelendiğinde; “Sevgi” değerinin dördü şarkı, ikisi okuma metni ve biri etkinlik türünde olmak üzere, toplamda 7, “Saygı” değerinin beşi şarkı ve üçü etkinlik türünde olmak üzere toplamda 8, “Adalet” değerinin ikisi etkinlik türünde olmak üzere toplamda 2, “Vatanseverlik” değerinin biri etkinlik, üçü şarkı türünde olmak üzere toplamda 4, Yardımseverlik değerinin üçü etkinlik türünde olmak üzere toplamda 3, “Sorumluluk” değerinin ikisi etkinlik, biri şarkı türünde olmak üzere toplamda 3, “Dostluk” değerinin biri etkinlik, biri okuma metni ve biri şarkı türünde olmak üzere toplamda 3, “Özdenetim” değerinin biri şarkı ve ikisi etkinlik türünde olmak üzere toplamda 3, “Dürüstlük” değerinin üçü etkinlik türünde olmak üzere toplamda 3, “Sabır” değerinin üçü etkinlik ve ikisi şarkı türünde olmak üzere toplamda 5 defa ve ilkokul 4. sınıf müzik ders kitabında belirtilen sayfa numaraları ve isimleri ile birlikte yer aldığı görülmektedir.

Bu doğrultuda İlkokul 4. sınıf müzik ders kitabında, saygı “Saygı” değerinin toplamda 8 içerikte yer alarak en fazla, “Adalet” değerinin toplamda 2 içerikte yer alarak en az olduğu söylenebilir. İlkokul 4. sınıf müzik dersi kitabında yer alan türler bakımından incelendiğinde, 21 defa kullanımı ile en fazla “etkinlik” türünün olduğu, en az ise 3 defa yer almasıyla “okuma metni” türünün olduğu söylenilebilir.

Aşağıda ilkokul 4.sınıf müzik ders kitabında yer alan değerlerden örnekler betimsel olarak sunulmuştur.

4.5.1. Saygı ve Vatanseverlik Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:

“29 EKİM”

“Cumhuriyet Bayramı

Geldi bize ne mutlu!

Bayraklarla donattık,

Güzel okulumuzu.

Yirmi Dokuz Ekim’i

Karşılarız neşeyle.

Çünkü bugünde erdik,

Büyük cumhuriyete.

Sokaklarda, evlerde

Al bayrak dalgalanır.

Onun o al rengini

Bütün bir dünya tanır”

Saygı ve Vatanseverlik değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; Cumhuriyet Bayramının gelmesi, okulun bayraklarla süslemesi ile oluşan sevinçle “Vatanseverlik”, “Yirmi Dokuz Ekim’i Karşılarız Neşeyle” sözleri ile de “Saygı” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.2. Saygı Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“ETKİNLİK ADI: “Kuş Orkestrası”

“Aşağıdaki öyküyü okuyalım. Bugüne kadar katıldığımız konserlerde yaşadıklarımızı ve öyküde anlatılanları karşılaştıralım. Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

Kent ormanında bahar şenlikleri başlamıştı. Bütün orman halkı sevinç içindeydi. Herkeste bir telaş, bir telaş... İlk etkinlik, Kuş Orkestrası’nındı. O akşam “Dört Mevsim” adlı eseri seslendireceklerdi. Maymunlar ağaçtan ağaca atlayarak herkesi konsere davet etti. Kaplumbağa hemen yola çıkmıştı bile. Daha erken değil mi? Konser saat sekizde,

diyenlere de: “Bu hızla anca yetişirim, geç kalmamam gerek, konser başladıktan sonra içeri girmem çok ayıp olur, hem içeri de almazlar.” cevabını veriyordu.

Hazırlıklar tamamlandı. Konser alanına herkes sırasıyla itişip kakışmadan giriyor, orada bütün saygı kurallarına uyuyordu. Ancak bir aksilik vardı. Zürafalar en önde oturmuştu ve arkasındakiler sahneyi göremiyordu. Yaşlı kurt hemen yanlarına gidip onları uyardı. Zürafalar da özür dileyerek, en arka sıraya gidip oturdular.

Kuş Orkestrası sahneye çıktı ve şarkılarını seslendirdi. Bütün orman müziğin büyüğü sesiyle adeta kendinden geçti. Her yer kuş civıltılarıyla doldu, taşı. Konser bittiğinde bütün orman halkı, Kuş Orkestrası’nı ayakta alkışlıyordu. Onlar da defalarca orman halkını selamladı. Ormanlar kralı aslan, sahneye çıktı ve orkestra üyelerine teşekkür etti. Hepsine kır çiçeklerinden birer buket armağan etti. Sonra orman halkına dönerek: “Sayın dostlarım, sizlere de teşekkür ederim ancak birkaç gözlemimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Lütfen adı geçen arkadaşlarım üzülmesinler. Dikkat ettim, konser sırasında tavus kuşları başlarında kocaman şapkalarla oturdu, bu da arkada oturan diğer dostlarımızı rahatsız etti, onlar sahneyi görmekte zorlandılar. Tavşan kardeşimiz acıkmış olacak, hatır hutur havuç yedi. Bu durum, yanında oturan ayı ailesinin dikkatini dağıttı. Papağanlar bir ara konuştular ancak uyarılarımızla sustular ve bu davranışı bir daha tekrarlamadılar. Karınca ailesinin bazı üyeleri, yorgunluktan olacak uyuyakalmışlardı. Bir gösteride ne olursa olsun uyunmaması gerektiğini unutmamalıyız. Dostum fil, bir ara ayağa kalkıp gezinmek istedi ki bu da olacak iş değildi. Genç şempanzeler de zaman zaman akıllı telefonlarını açıp kontrol ettiler, hatta birinin telefonu bile çaldı. Neyse ki büyükleri onları uyardı, hepsi de telefonlarını kapattı. Biliyorsunuz hiçbir gösteride telefonlarımızı açık bırakmamalıyız. Bugün nasıl davranmamız gerektiğini öğrendik. İki gün sonra Kuş Orkestrası yine aynı yer ve saatte başka bir müzik eserini seslendirecek. Birlikte olmak dileğiyle, hoşça kalın dedi.

Bütün orman halkı güzel bir konseri dinlemenin mutluluğuyla evlerine dağıldı.”

Saygı değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; konserde önde oturup arkadaki hayvanların izlemesine engel olması durumuyla ve telefonun açık bırakılmaması gerektiği özellikle vurgulanarak “Saygı” değerinin işlendiği ifade edilebilir. Burada çevreye duyulan saygı okuma metni içerisinde hikâyeleştirilerek işlenmiştir.

4.5.3. Sabır ve Sevgi Değerlerine İlişkin Örnek Şarkı:

“SEVGİ ÇİÇEKLERİ”

“Dallarda çiçek çiçek, tarlada başak başak,

Ocakta alev alev, biz sevgi çiçekleri.

Halay başı çek çek, bizim halayı

Tutuşan bu eller sarsın dünyayı.

Suların mavisinde, yaprağın yeşilinde,

Barışın güneşinde biz sevgi çiçekleri.

Halay başı çek çek, bizim halayı

Tutuşan bu eller sarsın dünyayı”

Sabır ve Sevgi değerine ilişkin şarkı örneği incelendiğinde; Dünya üzerindeki su, tarla vb. yerler övülerek, koralara duyulan “Sevgi” ve “Tutuşan bu eller sarsın dünyayı” dizesi ile sevginin bir gün Dünyayı sarması düşüncesiyle “Sabır” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.4. Sabır Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

ETKİNLİK ADI : “İş Birliği ve Sabır”

Aşağıdaki şarkıyı dinleyelim. Şarkıyı öğrenelim ve birlikte seslendirelim.

“İŞ BİRLİĞİ VE SABIR”

“İş birliği sevgidir,
Büyür hep paylaşarak.
Sabır başarı getirir,
İstersen doğaya bak.
Petekte arılar,
Azimle bal yapar.
Çiçek çiçek dolaşırken,
Birlikte çalışmakta fayda var.
Yuvada yavru kuşlar,
Uçmaya çalışırlar.
Pekiştirir tekrarlar,
Sabırla denemekte fayda var”

Sabır değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; “Sabır başarı getirir”, “Sabırla denemekte fayda var”, “Azimle bal yapar, Çiçek çiçek dolaşırken.” dizeleri ile ve yuvada kuşların uçmak için sürekli pekiştirme yapması ile “Sabır” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.5. Sevgi ve Dostluk Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“POYRAZ İLE LODOS”

“Poyraz bütün gücüyle kavak ağaçlarına doğru kuvvetle üflledi. Kavak ağaçlarının yaprakları Poyraz’ın esintisiyle trampet çalmaya başladı. Her yer trampet sesleriyle dolup taşı. Lodos geri kalır mı, o da var gücüyle çınar ağaçlarına gönderdi nefesini. Bütün çınar yaprakları yerlerinden kopup gökyüzünde dans etmeye başladı. Çınar yaprakları birbirine değdikçe giderek kuvvetlenen zil sesleri yayılmaya başladı etrafa. Bütün doğa şenlendi. Poyraz ile Lodos, göklerin iki güçlü rüzgârıydı. Bir gün büyük gölün kıyısında karşılaştılar. İkisi de birbirine yeteneklerini göstermek istedi. Poyraz bulutlara gönderdi nefesini. Bulutlar dans etmeye başladı birbirleriyle. Bir bulut diğerine değince şimşekler çakıverdi gökyüzünde. Sanki bir keman ordusu aynı anda kemanın tellerine vuruyordu. Lodos da daha sert esiverdi bulutlara doğru.

Esmesiyle birlikte yıldırımlar düştü yeryüzüne. Bütün ağaçlar bir o yana bir bu yana kaçıştı. Şimşek ve yıldırım sesleri birbirine karıştırmıştı. Poyraz, son nefesiyle büyük gölü havalandırdı. Dalgalar kıyıları, kayaları dövmeye başladı. Kıyılardan şırıltılar, kayalardan şakırtılar bütün etrafı kapladı. Lodos altta kalmadı. Kocaman bir nefes alıp koyuverdi nefesini büyük gölün, ormanın, kayaların üzerine. Bir anda kocaman taneleriyle bir yağmur geliverdi yeryüzüne. Her taraf şıpır şıpır yağmur taneleriyle dolup taşı. Orman hayvanları korkuyla kaçışmaya başladı. Kimi yuvasına sığındı, kimi ağaçlara tırmandı. Hayvanların sesleri; şimşek, yıldırım, gök gürültüsü, dalga, yağmur seslerine karıştı. Köpekler havladı, kurtlar uludu, aslanlar kükredi, kuzular meledi, inekler mөөledi, atlar kişnedi, kuşlar cikledi... Her yan kocaman bir orkestra oluverdi. Birden cılız bir ses duyuldu. Poyraz’la Lodos’un ayaklarının dibinden küçük bir papatya çiçeği: “Tamam, ikiniz de çok yeteneklisiniz ama bir sonu olsa gerek bu yarışın. Biraz da güneş gerek öyle değil mi?” dedi. Birbirlerine baktı Lodos ve Poyraz, gülümsediler

sevimli papatyaya. İkisi de son defa bulutlara doğru giderek hafifleyen bir kuvvetle “üffff” diye üfleyiverdiler. Bulutlar dağıldı. Güneş o güzel yüzüyle yeryüzüne gülümsedi. Her yanı mis gibi toprak kokusu kapladı. İki arkadaş el ele gökyüzündeki köşelerine çekildi.”

Sevgi ve Dostluk değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; adı geçen Poyraz ve Lodos’un göklerin iki güçlü rüzgârı olması ile “Dostluk” ve hikâyede geçen papatyayı dinleyerek aralarındaki iddialaşmaya son vermeleri ile “Sevgi” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.6. Dostluk ve Sevgi Değerlerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“KOALA VE TAVŞAN”

“Ormanda bir grup koala ve bir grup tavşan birlikte şarkı söylemek için toplanmışlar. “Koala ve Tavşan” şarkısını söylemeye başlamışlar. Ama beklenmedik bir sorunla karşılaşmışlar. Şarkıyı aynı hızda söyleyemediklerini fark etmişler. Çünkü koalalar şarkıyı yavaş hızla, tavşanlar çabuk hızla söyledikleri için uyum sağlayamamışlar. Bu sorunu çözmek için şarkının gittikçe yavaşlayan bölümünü koalaların, gittikçe çabuklaşan bölümünü de tavşanların söylemesine karar vermişler.”

Dostluk ve Sevgi değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; birlikte şarkı söyleme eylemi ile “Dostluk” ve hikayedeki şarkıda yavaş bölümü hıza yetişemeyen Koalaların, hızlı bölümünü de Tavşanların söylemesinin gerektiğine karar verilmesiyle “Sevgi” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.7. Yardımseverlik Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“ETKİNLİK ADI: Popüler Türk Müziği

ETKİNLİK AMACI: Popüler Türk müzik bestecilerinin eserlerini dinleme.

ARAÇ- GEREÇ: Etkileşimli tahta, popüler Türk müziği eserlerinden örnek müzik kayıtları

Aşağıda verilen ülkemizdeki popüler Türk müzik eserlerini, sınıfımızda öğretmenimizin rehberliğinde dinleyelim. Bu tür eserleri radyo ve televizyon kanalları aracılığıyla ya da konserlere giderek, müzik albümleri alarak da dinleyebiliriz.

Benimle Oynar Mısın (Beste: Bülent Ortaçgil)

Bir Aslan Miyav Dedi (Beste: Kayahan)

Nane Limon Kabuğu (Beste: Barış Manço)

Müzik Türlerimizi Tanıyalım

a) Bu oyun için renkli kartonlara ihtiyacımız var. Türk müziği türlerinin isimlerini yazacağımız renkli kartonları 15x15 cm boyutlarında keserek hazırlayalım. Her birimizde dört renk olacak şekilde kartonları paylaşalım. Kartonların her birinin üzerine bir müzik türünü yazalım. Öğretmenimiz bize müzik türlerinden birini dinlettiğinde hangi tür olduğunu düşünüyorsak o türün yazıldığı kartonu kaldıralım. Bütün türleri doğru tanıyan arkadaşlarımızı alkışlayalım.

b) Öğrendiğimiz her bir müzik türü için bir çalışma grubu oluşturalım. Dinlediğimiz müzik

Türleri içinden birini seçelim. Grubumuzun seçtiği müzik türüne ait bir şarkı belirleyelim. Şarkının bestecisini

Araşturalım. Araştırmalarımızı sınıfımızda sunum yaparak paylaşalım.”

Yardımseverlik değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; her öğrencide dört renk olacak şekilde kesilen kartonların paylaşılması, grup halinde çalışmaların yapılması ile “Yardımseverlik” değerinin işlendiği ifade edilebilir.

4.5.8. Sorumluluk Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“ETKİNLİK ADI: Müzik Dolabı

ETKİNLİK AMACI: Müzik arşivi oluşturmanın önemini kavrama.

ARAÇ-GEREÇ: Etkileşimli tahta, destan, hikâye, şiir, fıkra, masallarla ilgili müzik eserleri, belgeseller, müzik kaynakları, bilgisayar, çeşitli elektronik bellekler, dosya ve klasörler “

Müzik Dolabı Oluşturalım

Okulumuzda farklı etkinliklerde kullanabileceğimiz, müzik derslerimizde gerektiğinde kolaylıkla ulaşarak dinleyebileceğimiz müzik arşivi için sınıfımızda bir müzik dolabı oluşturalım. Araştırdığımız farklı müzik eserleriyle ilgili bilgileri içeren kitap, görsel ve müzik albümü kayıtlarını elektronik belleklerimizde, etkileşimli tahtamızda ve müzik dolabımızda arşivleyelim. Müzik derslerimizde, belirligün ve haftalarda bu eserleri dinleyelim”.

Sorumluluk değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; okulda müzik ile ilgili arşiv oluşturulması, sınıfta bununla ilgili bir dolap oluşturulması işle sorumlu olma bilinci aşılarmakta, bu durumdan dolayı “Sorumluluk” değerinin işlendiği ifade edilebilmektedir.

4.5.9. Özdenetim Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“ETKİNLİK AD: Müzik Arşivim

ETKİNLİK AMACI: Geleneksel müzik kültürümüzün önemli eserlerinden oluşan kişisel müzik arşivi oluşturma.

ARAÇ-GEREÇ: Geleneksel müzik eserlerinin kayıtları, elektronik bellekler müzik eşliğı, çeşitli ritim çalgılar

Dinlemekten hoşlandığımız müzik eserlerinden başka geleneksel müzik kültürümüzün en önemli eserlerinden oluşan kişisel bir müzik arşivi oluşturalım. Bunun için arkadaşlarımızla elektronik ortamda paylaşımında bulunabileceğimiz bir grup oluşturalım. Belirlediğimiz eserleri paylaşarak farklı eserlerden oluşan bir müzik arşivi çalışması yapalım. İlerleyen zamanlarda yeni eserler ekleyerek müzik arşivimizi zenginleştirelim. Müzik derslerimizde öğretmenimizin rehberliğinde geleneksel müzik eserlerini dinleme çalışmaları yapalım. İnternet ortamında geleneksel müziklerimizle ilgili araştırmalar yaparken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edelim.”

Özdenetim değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; bir müzik arşivinin oluşturulması ve zamanla bu arşive yeni eserler eklenmesi, internet ortamında araştırma sırasında etik kurallar ve siber güvenliğe dikkat edilmesi gerektiği ile “Özdenetim” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.10.Dürüstlük Değerine İlişkin Okuma Metni Örneği:

“İTERNET VE ETİK KURALLAR”

“Günümüzde müzik dinlemek için İnternette istediğimiz müziklere kolayca ulaşabiliriz. Sevdiğimiz müziklerden arşiv oluşturarak istediğimiz zamanlarda tekrar dinleyebiliriz. Müzik arşivimizi oluştururken sanatçıların eserleriyle ilgili yasal haklarına saygılı olmalıyız. Yazılı veya sayısal (dijital) biçimde yayınlanmış müzik albümlerini satın almalıyız ya da yasal müzik sitelerinden eserlerin ücretini ödeyerek İnternette bilgisayarımıza indirip dinlemeliyiz. Yasal olmayan İnternet sitelerinden virüs adı verilen zararlı yazılımlar, bilgisayarımıza ya da teknolojik cihazlarımıza zarar verebilir. Bu nedenle siber güvenli İnternet kullanımına, etik kurallara her zaman özen göstermeliyiz”

Dürüstlük değerine ilişkin okuma metni örneği incelendiğinde; müzik arşivi oluştururken yasalara ve etik kurallara uyarak bu işin dikkatle yapılması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca müziklerin satın alınıp dinlenmesi gerektiği ifade edilerek “Dürüstlük” değerinin işlendiği söylenebilir.

4.5.11. Adalet Değerine İlişkin Etkinlik Örneği:

“ETKİNLİK ADI: Üç Nota İnce-Kalın Oyunu

ETKİNLİK AMACI: Fa, sol, la notalarının incelik ve kalınlık özelliklerini oyunla öğrenme.

ARAÇ-GEREÇ: Sol çizgisi için kalem ya da ip

a) Üç Nota İnce-Kalın Oyunu

Beşerli gruplara ayrılalım. Bir arkadaşımızı oyun yöneticisi olarak seçelim. Grupların oyuna başlama sırasını belirleyelim. İkişerli gruplarla oyuna başlayalım. Oynayacağımız alana düz bir çizgi çizelim. Bu çizgiye sol çizgisi diyelim. Çizginin bir tarafını fa notası, çizginin diğer tarafını da la notası olarak kabul edelim. Yöneticimiz “ince” dediğinde la notası tarafına, “kalın” dediğinde fa notası tarafına zıplayalım. Yanlış tarafa zıplayan oyuncu, grubuyla birlikte oyundan çıkar. En son kalan grup oyunu kazanır.

b) Üç Nota Fa, Sol, La Oyunu

Aynı oyunu ince yerine “la”, kalın yerine “fa” diyerek oynayalım.”

Adalet değerine ilişkin etkinlik örneği incelendiğinde; öğrencilerin beşerli grup yapması ile her grup sayısı ile ilgili grup içerisinde birisinin yönetici olarak seçilmesinin istenmesi, oyuna başlama sırasının belirlenmesi ve o sıraya göre oyuna devam edilmesi ve her oyunda iki grubun oynaması ile “Adalet” değerinin işlendiği ifade edilebilir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında ilkökul müzik ders kitapları içerisinde yer alan okuma metinleri, şarkı sözleri ve etkinlikler incelenmiştir.

MEB' in 2018 yılında yenilediği öğretim programı kapsamında yer alan on adet değerin, (adalet, sorumluluk, dürüstlük, dostluk, sevgi, vatanseverlik, sabır, özdenetim, sorumluluk, yardımseverlik) ilkökul kademesi müzik ders kitapları içerisinde yer alması açısından incelendiğinde; bu değerlerin, okuma metni, şarkı ve etkinlikler olmak üzere üç öğretim materyali ile işlendiği tespit edilmiştir.

Albuz ve Demirci (2018, s.86) yaptıkları çalışmalarında, 2006 yılı ile 2018 yıllarında yayınlanan ilkökul müzik dersi öğretim programlarını inceleyip karşılaştırdıklarında, 2006 yılı öğretim programı içeriğinde sadece sorumluluk, hoşgörü ve paylaşım değerlerinin bulunduğu, 2018 yılı öğretim programı içeriğinde ise; sorumluluk, adalet, dostluk, sevgi, saygı, vatanseverlik, yardımseverlik, dürüstlük, sabır ve öz denetim olmak üzere 10 değerin yer aldığı sonucuna ulaşmışlardır.

Müzik ders kitapları içerisinde saygı, sevgi, vatanseverlik, dostluk, adalet, sabır, sorumluluk, dürüstlük, öz denetim, yardımseverlik değerleri işlenerek kazanımlar içerisine yerleştirilmiştir. İlkokul seviyesi tüm müzik ders kitaplarında, toplamda “126” değerin okuma metni, şarkı ve etkinlikler yoluyla işlendiği sonucuna varılmıştır.

Değerler bağlamında müzik ders kitapları incelendiğinde, müzik dersi öğretim programında yer alan değerlerden ‘sevgi’ değerinin “20” kez işlenmesiyle ilk sırada olduğu tespit edilmiştir. Sevgi kelimesini farklı açılardan ele alan Fromm’ a göre (2021, s.66) sevgi, hoşlandığımız herhangi bir durumun gelişim gösterip, var olarak kalabilmesi için verdiğimiz bir tür duygudur. Sevgi, sadece sevgi nesnesine değil, dünyaya karşı kurulan bağlılığı gösteren bir tür yönelmedir. Fromm’ un Sevme Sanatı isimli kitabında sevgiyi birçok yönden ele aldığı görülmektedir: anne sevgisi, Tanrı sevgisi, kardeş sevgisi ve bireyin kendini sevmesi gibi. Soylu’ da (2019, s.6) yapmış olduğu “İlkokul 1.sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında 20 adet metni incelemiş ve analizleri sonucunda en çok sevgi değerinin kullanıldığını tespit etmiştir. Bu değeri sırasıyla vatanseverlik, milli değerler, çalışkanlık gibi değerler takip ettiği, en az kullanılan

değerlerin ise adalet, hoşgörü, özgüven, merhamet gibi değerler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Başka bir benzer çalışmayı incelediğimizde Alıcı (2019, s.9) "İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabı metnlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi" adlı yüksek lisans tez çalışmasında; İlkokul 2.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri değerler eğitimi açısından incelemiş ve bu değerlerin ne oranda örneklendirildiğini tespit etmiştir. Çalışmada tespit edilen değerler, MEB'in değerler eğitimi açısından belirlediği değerler çerçevesince değerlendirilmiştir. 7 tema 36 metinden oluşan kitapta en çok rastlanan değer sevgi değeri olmuştur. Empati, bağımsız ve özgür düşünebilme değerlerine ise kitapta hiç rastlanmamıştır. Araştırmanın sonucuna göre; değerlerin orantılı şekilde bulunmadığına fakat kitapta yer alan metinlerin değerlerin aktarımına uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul müzik ders kitaplarında 'özdenetim' değerinin, 19 kez işlenmesiyle ikinci sırada olduğu tespit edilmiştir. Benzer bir araştırma sonucu Cin ve Tanrıseven (2020, s.534) "Ortaokul Türkçe ders kitaplarının özdenetim değeri açısından incelenmesi" adlı makalesinde 5, 6, 7, ve 8. sınıf ders kitaplarında yer alan metinler, etkinlikler ve tema sonu çalışmalarını özdenetim değeri bakımından incelemiş ve özdenetim değerinin düşük düzeyde yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. Hayat Bilgisi dersi kapsamında değerler eğitimi üzerine bir araştırmasında Erbaş (2020, s.6) "Beklentiler, uygulamalar ve öneriler" isimli doktora tez çalışmasını 2019 güz yarısında Zonguldak ilindeki ilkokullarda gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda; 1, 2, 3 ve 4. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının içeriğinde yer alan değerlerden genel olarak en çok özdenetim ve sorumluluk değerlerinin fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Hayat bilgisi öğretim programındaki değerlerin ders kitaplarına yansımadığını belirlemiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, "hayat bilgisi derslerinde daha çok değer belirginleştirme yaklaşımlarını kullandıklarını belirtirken, yapılan gözlemler öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarında değer telkini yaklaşımını kullandıklarını göstermiştir. Öğretmenler değerler eğitimi açısından sorun teşkil eden durumları en az olandan en çok olana doğru, öğretim programı, ders süresi, okul, öğretmen tutumları, toplum-çevre, iletişim araçları-sosyal medya, aile olarak sıralamışlardır"

İlkokul müzik ders kitaplarında 'saygı' değerinin, 18 kez işlenmesiyle üçüncü sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Arıcı ve Maden'e göre ise (2018, s.238) saygı, bir durum karşısında gösterilen davranış, tutum veya duygular bütünüdür. Çeşitli saygı alanları

olduğunu belirterek saygı alanlarını: kendine saygı, özel hayata saygı, insana saygı, doğaya saygı, kişiliğe saygı, kutsal değerlere saygı, yaratılana saygı, düşünceye saygı, topluma saygı, hakka saygı, emeğe saygı ve çevreye saygı olarak ayırmışlardır.

Elde edilen genel verilere göre en az işlenen değer ise; toplam 6 adet sayı ile ‘adalet’ değerinin olduğu tespit edilmiştir. En az sayı olarak kullanılan değer, adalet değeri olduğundan yola çıkılarak, Küçükçene ve Aydoğan (2018, s.650) çalışmasında, adalet değerinin en çok insan yetiştiren eğitim kurumlarında daha yoğun olarak işlenmesi gerektiğinden bahseden, hayatın her noktasında gerekli olan, adalet bilincinin öneminden bahsetmektedir. Sağlıklı bireyler yetişebilmesi için adalet konusunun çok değerli olduğunu vurgulamıştır. İncelenen çalışmalar arasında benzer bir sonuca Erdönmez’ in (2019, s.7) “İlkokul 4.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında ulaştığı görülmektedir. İncelenen metinlerdeki toplam 146 değer arasında en sık kullanılan değer, çalışkanlık değeri olduğu ortaya konulmuştur. En az tespit edilen değer ise adalet değeri olduğu tespit edilmiştir.

İlkokul 1. sınıf müzik ders kitabı incelendiğinde; sevgi değerinin toplamda 5, saygı değerinin toplamda 2, adalet değerinin toplamda 2, vatanseverlik değerinin toplamda 2, yardımseverlik değerinin toplamda 2, sorumluluk değerinin toplamda 1, dostluk değerinin toplamda 1, özdenetim değerinin toplamda 1, dürüstlük değerinin toplamda 1, sabır değerinin toplamda 1 defa yer aldığı tespit edilmiştir. İlkokul 1.sınıf müzik ders kitabının içeriğinde en fazla yer alan değer, 5 kez işlenmesiyle saygı değeri, 1 kez işlenmesiyle en az yer alan değerler ise sorumluluk, dostluk, özdenetim, dürüstlük, sabırdır. Toplumdan topluma değişen ya da zaman içerisinde değişime uğrayan değerlerin hepsi çok kıymetlidir. Ancak bazı temel değerler, her yerde önemli görülür ve onaylanır. Dürüstlük, adalet, yardımseverlik, sevgi, saygı gibi değerler bu temel değerlerdendir. Birey bu değerleri kabul eder ve bu doğrultuda yaşarsa yücelir. Değerlerin her biri iyi bir insan, olgun, uyumlu bireyler ve vatandaş olmanın en temel kuralıdır (Hökelekli, 2010, s.79).

İlkokul 2. sınıf müzik ders kitabı incelendiğinde; sevgi değerinin toplamda 2, saygı değerinin toplamda 2, adalet değerinin toplamda 1, vatanseverlik değerinin toplamda 1, yardımseverlik değerinin toplamda 2, sorumluluk değerinin toplamda 2, dostluk değerinin toplamda 1, özdenetim değerinin toplamda 3, dürüstlük değerinin toplamda

1, sabır değerinin toplamda 2 defa yer aldığı tespit edilmiştir. İlkokul 2.sınıf müzik ders kitabının içeriğinde en fazla yer alan değer, 3 kez işlenmesiyle özdenetim değeri, 2 kez işlenmesiyle en az yer alan değerler ise adalet, vatanseverlik, dostluk, dürüstlüktür. Vatanseverlik değeri ile ilgili benzer bir sonuca ulaşan (Karabulut, 2022 s.4) ise “Değerler eğitimi kapsamında TRT çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerin incelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Vatanseverlik değerinin çizgi filmlerde en az vurgulanan değer olması sonucuna ulaşmıştır. Erken çocukluk dönemindeki çocuklarda bu yaşta milli bilincin öğretilmesi, ulus, birlik, beraberlik, bağımsızlık mücadelesi gibi kavramların öğretilmesi ileride bu çocukların milli bilinci yüksek bireyler olmasını sağlayacağına değinmiştir ve TRT Çocuk adlı televizyon kanalında yayınlanan çizgi filmlerde değerler eğitimi yönergesinde belirtilen kavramların hepsinin yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

İlkokul 3. sınıf müzik ders kitabı incelendiğinde; sevgi değerinin toplamda 7, saygı değerinin toplamda 4, adalet değerinin toplamda 1, vatanseverlik değerinin toplamda 4, yardımseverlik değerinin toplamda 4, sorumluluk değerinin toplamda 6, dostluk değerinin toplamda 5, özdenetim değerinin toplamda 11, dürüstlük değerinin toplamda 4, sabır değerinin toplamda 3 defa yer aldığı tespit edilmiştir. İlkokul 3.sınıf müzik ders kitabının içeriğinde en fazla yer alan değer, 11 kez işlenmesiyle özdenetim değeri, 2 kez işlenmesiyle en az yer alan değer ise adalettir. Başka bir çalışmada ise; Özleşmiş, (2019, s.4) “İlkokul Hayat bilgisi dersi kapsamında değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, öğrencilerin kavramakta en çok zorlandıkları değer hoşgörü, alçakgönüllülük ve saygı olduğu, sevgi ve vatanseverlik değerlerinin ise program içerisinde yeterli olduğu ama bu değerlere daha çok önem verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin değerlere önem verdiği, fakat değerlerin kazandırılması için planlı şekilde uygulama yapamadıkları tespit edilmiştir

İlkokul 4. sınıf müzik ders kitabı incelendiğinde; sevgi değerinin toplamda 7, saygı değerinin toplamda 8, adalet değerinin toplamda 2, vatanseverlik değerinin toplamda 4, yardımseverlik değerinin toplamda 3, sorumluluk değerinin toplamda 3, dostluk değerinin toplamda 3, özdenetim değerinin toplamda 3, dürüstlük değerinin toplamda 3, sabır değerinin toplamda 5 defa yer aldığı tespit edilmiştir. İlkokul 4. sınıf müzik ders kitabının içeriğinde, en fazla yer alan değer, 8 kez işlenmesiyle saygı değeri, 2

kez işlenmesiyle en az yer alan değerler ise adalettir. (Kantar, 2014, s.6.) yüksek lisans tez çalışmasında, 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kazandırılması hedeflenen değerlerin, MEB ilköğretim için tavsiye ettiği 100 Temel Eser içerisinde tespit edilmesi konu edilmiştir. İncelenen 100 Temel Eser serisindeki kitaplarda, en çok yer alan değerın yardımseverlik değeri olduğu görülmüştür. Daha sonra sırayla sevgi, aile birliğine önem verme ve çalışkanlık gelmektedir. En az yer alan değerler ise, vatanseverlik, hoşgörü ve bağımsızlıktır. İncelenen eserlerin, değerlerin çoğunun kazandırılmasında kullanılabileceği, ancak değerler eğitimi için yeterli olmayacağı sonucuna ulaşmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre şu öneriler geliştirilmiştir;

-Öğretim programı içeriği hazırlanırken, değerlerin kazanımları konusu içeriğine hoşgörü, misafirperverlik, çalışkanlık, fedakârlık, anlayış, paylaşımcı olmak, özgüvenli olmak ve merhametli olmak gibi değerler de eklenebilir.

-Ders kitaplarında yer alan etkinlikler, öğrencilere kazandırılırken değerlerin hissedilmesi açısından, her bir etkinliğe şarkıya ve okuma metnine uzun zaman ayrılması sağlanabilir.

-Tek saat olan müzik dersinin, ders saati ikiye çıkartılabilir. Bu durum öğrencilerin sanatsal yönden de kendilerini keşfetmeleri ve müzikle değerleri kavramaları açısından çok daha faydalı olacaktır.

-İlkokul müzik derslerinin düzenli olarak işlenmesini sağlamak için, okullarda her ay bir değer ile ilgili şarkı söyleme, şiir yazma okuma metni yazma gibi etkinlik çalışması yapılabilir.

-Her hafta bir değer konusu belirlenip, o konuya uygun olarak sınıflar arası iş birliği yapılarak, değer konusu daha çok öğrenciye hissettirilebilir.

-MEB tarafından farklı komisyonlara hazırlatılan ilkököl müzik ders kitapları, etkinlikler, şarkı ve okuma metni sayıları, anlatım şekilleri, kullanılan dil vb. açılardan farklılıkların yaşanmaması için aynı editör ve aynı komisyonlara yazdırılmasını sağlanabilir.

6.KAYNAKÇA

Acun, İ., Yücel, C., Önder, A. ve Tarman, B. (2013). Değerler: Kim Ne Kadar Değer Veriyor? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (6/1).

Ağız, M. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerlerle Kütahya İli Menkıbelerinde Geçen Değerlerin Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Akarsu S. (2015). *İlkokul (1-4) ve Ortaokul (5-8) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları* (Doktora Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Van.

Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt: 6, No: 16, s: 9-27.

Akyüz, Y. (2018). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.

Akyüz Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıcından 1993'e)*. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.

Albuz, A., Demirci, B. (2018). 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı İle 2018 İlkokul Ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programının Karşılaştırılmalı Kuramsal Çerçeve Analizi, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, no: 41, s. 86-95, doi: 10.32547.

Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53- 57.

Alıcı, F. (2019). *İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Aras, S., Gerçek, B., Kökkeçeci, C., Türkili, K. (2020). *MEB İlkokul 3 Müzik Ders Kitabı*, Ankara: Özgün Matbaacılık.

Arıcı, İ. ve Maden, K. (2018). İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programında Saygı Değeri. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1), 237-256.

Arslan, M. (2004). Medyanın birey, toplum ve kültür üzerinde etkileri. *Journal of Human Sciences* 8-1 1,12.

Aydın, Z., Gürler, Ş. (2014). *Okulda Değerler Eğitimi-Yöntemler, Etkinlikler, Kaynaklar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles- Huberman Modeli, *Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, C: 3, S: 1, s: 1-15.

Başol, S., Ünal, F. Azer, H., Yıldız, A. ve Evirgen, Ö. F. (2014) *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuzu* (Ed. İsmail Hakkı Demircioğlu). Ankara: MEB Yayınları.

Baysal, N. (2013). *Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenler Yönüyle Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Baz, M. (2019). *İlkokul Sınıf ve Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Berkowitz, M. W. (2011). What Works in Values Education. *International Journal of Educational Research* 50, 153–158. Erişim: 15 Nisan 2022, Science Direct.

Bilici, İ. E. (2017). İnformal Öğrenme ve Suç Olgusu. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), s. 21-31. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbed/issue/61817/924818>.

Bolay, S.H. (2007). *Aşkın Değerler Buhranı, Değerler ve Eğitimi*. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş.Aslan & M. Zengin (Ed.). Değerler ve Eğitimi içinde (130-170). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.

Canakay, U. E. (2006). *Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, PAÜ Eğitim Fakültesi, Denizli.

Can, Ö. (2015). *Yenilenen 3. ve 4. Sınıf Fen Bilimleri Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Cin, A., Tanrıseven, I. (2020). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Özdenetim Değeri Açısından İncelenmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, DOI: 10.29228/SOBIDER.42982, 2020-46: 534-553.

Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*(6th Edition).New York:Routledge.<https://gtu.ge/Agro-Lib/RESEARCH%20METHOD%20COHEN%20ok.pdf>

Çakıroğlu, A. (2013). *Değerler Eğitiminde Korku Kültürünün Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Çeçen, M. Çiftçi, Ö. (2007). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi*. Millî Eğitim Bakanlığı, s.173, 39– 49.

Çeçen, A. (1993). *Adalet Kavramı*. Ankara: Gündoğan Yayınları.

Çiftçi, N. (2003). Kohlberg’in Bilişsel Ahlak Gelişimi Teorisi: Ahlak ve Demokrasi Eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), s.43-77.

Çilden, Ş. (2001). Müzik, Çocuk Gelişimi ve Öğrenme. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, 4.

Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H., Özkan, İ. (2020) *MEB İlkokul 1.Sınıf Müzik Ders Kitabı*, Ankara: MEB Yayınları.

Çelik, Z.E. (2020). *Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.

Çilingir, V. (1990). *Eğitim Yüksek Okulları ve İlkokul Öğretmenleri İçin Ünitelerle Açıklamalı Müzik Eğitimi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Creswell, J. W. (2005). *Educational Research: Planning, Conducting And Evaluating Quantitative And Qualitati And esearch*. USA: Pearson Prentice Hall.

Dağdeviren, M. H. (2017). *Türkiye’de Okul Öncesi Müzik Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi* (1993/2016), (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Değerler eğitimi. (2021). Erişim 10 nisan, 2022, <https://www.milliyet.com.tr/gundem/meb-den-yeni-degerler-egitimi-1992935> ,

Demir, A. (2014, 24-26 Eylül). Müzik Eğitim Politikamız Açısından Okullarda Mevcut Müzik Dersleri. *Uluslararası Müzik ve Sahne Sanatları Sempozyumu*, Zonguldak.

Demirutku, K. (2017). *Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü*. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Dilmaç, B. (2007). *Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği ile Sınanması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dilmaç, B. (2012). *İnsanca Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Dönmez, E.C, Kurtaslan, Z., Apaydın, A., Okay, H.H. (2017). *Müzik ve Değer Kazanımı İlişkisi*. H.H. Bircan ve B. Dilmaç (Eds.), *İçinde Değerler Blançosu- Beyaz Kitap* (319-328). İstanbul: Çizgi Kitabevi.

Edeperi. E. (2019). *Sınıf Ve Müzik Öğretmenlerinin 2018-2019 yılında Kullanılan Müzik Ders Kitaplarından Faydalanma Durumları Ve Öneriler*. (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Edman, I. (1977). *Sanat ve İnsan*. İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.

Ekşi, Halil. (2003). Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1. 1, 79 – 96, 2003.

Erbaş, M.A., (2020). *Hayat Bilgisi Dersi Kapsamında Değerler Eğitimi Üzerine Bir Araştırma: Beklentiler, Uygulamalar ve Öneriler* (Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.

Erden, M. ve Akman, Y. (2001). *Gelişim ve Öğrenme (9. baskı)*. Ankara: Arkadaş Yayınları.

Erdönmez, A. (2019) *İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi) Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Ertürk, S. (1988). Son Makalesi Türkiye’de Eğitim Felsefesi Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 3, 13.

Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme (3. Basım)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. (2000). *How To Design And Evaluate Research In Education* (4th ed.). NY: McGraw-Hill.

Froom, E. (1985). *Sevme Sanatı*, İstanbul: Say Dağıtım Ltd Şirketi.

Fromm, E. (2021). *Sevme Sanatı*, Ankara: Say Yayınları.

Gişi, C. (2019) *Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eserlerin UNESCO Tarafından Kabul Edilen Değerler Çerçevesinde İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi) Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale

Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11(1), 197-210,

Gökmen, İ., Marul, Ö., Yavuz, F. (2018). *MEB İlkokul 2 Müzik Ders Kitabı*. Ankara: Korza Yayıncılık.

Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (2005). *Paradigmatic Controversies, Contradictions And Emerging Confluences*. In. N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln (Ed.). *The Sage Handbook of Qualitative Research (Third Edition)*. (s. 191-216). Thousands Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

Gülersoy, A. E. (2013). İdeal Ders Kitabı Arayışında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, volume 2, issue 1.

Güven, İ. (2014). *Türk Eğitim Tarihi (1. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

Halstead, J.M. (1996). *Values and Values Education in Schools*. J.M. Halstead ve M.J. Taylor (Editörler). *Values in Education and Education in Values* (pp. 3-14). London: Falmer Pres.

Hökelekli, H. (2010). Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: Değerler eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18).

İlhan, A. (1997). İlköğretimde Sanat Eğitimi ve Eğitsel Yaratıcı Drama. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi* 54 s.17-18

İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim Düzeyinde Değerler Eğitimi Programının Etkililiği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kala, M.E. (2016). Sosyal Bünyeyi İnşa Etmek. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Adam Akademi Dergisi* 6-s.21-36.

Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde 100 Temel Eser yoluyla değerler eğitimi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Kaplan, K. B., Esen, E., Sevinç, Ç., Tezcan, S. (2020). *MEB İlkokul 4 Müzik Ders kitabı*, İzmir: Çağlayan Matbaası.

Karabulut, N. (2022). *Değerler Eğitimi Kapsamında TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karacelil, S. (2013). Ailede Adalet Eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume: 6, Issue: 8, p. 253-278.

Karagöz B. (2013). *İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Karakoç, E., Şendurur, Y. (2015). İlköğretim Okullarındaki Özengen Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Müziksel Davranışlarına Yansıması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1) s.277-29.

Karakoç, V. (2019). *Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Eserlerin UNESCO Tarafından Kabul Edilen Değerler Çerçevesinde İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Kemertaş, İ. (1995). *Uygulamalı Genel Öğretim Metodu*. İstanbul: Birsan Yayıncılık.

Kemiksiz, Ö. (2021). Kök Değerle Bakımından Türk Atasözleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Temmuz 2021 Cilt: 11, Sayı: 2/July 2021 Volume: 11, No: 2.

Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Kırmızı, F. S. (2014). 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Metinler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217-259.

Kızıler, H. Canikli, İ. (2016). *Değerler Eğitimi*. Karabük: Denem Yayınları.

Kirschenbaum, H. (2000). *From Values Clarification To Character Education: A Personal Journey*, Journal of Humanistic Counselling, Education and Development, 39. 1, 4-20.

Kızılcıoğlu, A. (2005). Ortaöğretim Ülkeler Coğrafyası Ders Kitaplarının Niteliklerini Artırmaya Yönelik Öneriler, *Sosyal Bilimler Dergisi*.

Küçükçene, M. & Aydoğan, İ. (2018). Eğitim Yönetiminde Adaletin Önemi Ve Gerekliliği Üzerine Bir İnceleme. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 641-

66Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kusbd/issue/38953/437984>

Kütükçüler, L. (1990). *Tarihsel Süreç İçinde Resim Eğitimi ve İzmir ilinde Resim Eğitiminde Eleştirel Yaklaşım*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Lickona, T. (1978). *Helping teachers become moral educators, Theory into Practice* (Staff Development / New Directions), 1978, 17. 3, s. 259.

Lickona, T. (1991). *Education for character: how school teaches respect and responsibility*, New York: Bantam Books, 1991. 12

Lovat, T. (2007). Values education: the missing link in quality teaching and effective learning, D.N. Aspin and J.D. Chapman (eds.), *Values Education and Lifelong Learning*, pp. 199-210.

Luckner, J. (1994) *Developing Independent And Responsible Behaviors In Students Who Are Deaf or Hard of Hearing Teaching Exceptional Children*. 26-2 (13-17)

MEB (2006). *Müzik Dersi Öğretim Programı*, Ankara

MEB (2013). *Sağlık Eğitimi Kavramı İlke, Faktörleri ve Sınıflandırılması*, Ankara

MEB (2018). *Müzik Dersi Öğretim Programı*, Ankara

Meighan, R. (1981). The hidden curriculum, (04.03.2009 tarihinde curriculum, www.sociology.org.uk/hc1.doc web adresinden elde edilmiştir.)

Mert, Ç. (2006). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersi Öğretim Programı Birinci Kademe Bilişsel Amaç ve Davranışlarına Ulaşma Durumunun Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation (Fourth Edition)*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Millî Eğitim Temel Kanunu (1973, 14 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 14574). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>

Muratoğlu, B. (2011). Bir demokrasi masalı: özgür birey, bağısız medya, *Pivolka*, 20 (6), 9-11.

Müzik dersi öğretim programı. (2020). Erişim 14 Ocak, 2020, https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/09163358_MYzik_Dersi_YYretim_ProgramY.pdf

Neslitürk, S. (2013). Anne Değerler Eğitimi Programının 5-6 yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi, yayınlanmamış doktora tezi, Konya, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*

Nye, R.E., Music For Elementary School Children, “Music, Child Development and Learning” ,The Center For Applied Research In Education, Inc. New York, (1967)

Okçu, D. Ve Pilatin, U. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Sabır Değeri İle İlgili Algılarının Resim Yoluyla Değerlendirilmesi. *Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Hakemli Dergisi*, Yıl: 2018, Cilt: 2, Sayı: 1

Oktay, A. Ve Özgül P. (2003) *Okul öncesi eğitimi Etkileyen Temel Görüşler*. İstanbul, Ya-Pa Yayınları,

Önal, H.İ. (2007). Medya okuryazarlığı: kütüphanelerde yeni çalışma alanı, *Türk Kütüphaneciliği*, 21(3), 335-359

Öz, B.N. (2001). İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-106.

Özçelik, E. ve Yıldırım, S. (2002). Web destekli öğrenme ortamlarında bilişsel araçların kullanımı: bir durum çalışması. *Uluslararası Açıkta ve Uzaktan Eğitim Sempozyumunda sunulmuş bildiri. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi*.

Özdek, A. (2012, 25-27 Nisan). Özengen müzik eğitim kurumlarında verilen gitar eğitiminde veli ve öğrenci beklentilerine yönelik bir araştırma: Kayseri örneği, *Niğde 10.Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunuldu, Niğde*.

Özdemir, G. (2006). *Kant ahlakında saygı kavramı*.(Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sistematiik Felsefe ve Mantık Anabilimdalı, Ankara.

Özleşmiş, N. (2019). *İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Kapsamındaki Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Özen, Y. (2016). *Değerler neye değer. 1.Baskı*, Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.

Özen, Y. & Gülaçtı, F. (2010). Duyuşsal Alan Öğrencilerinden Sevgi ve Sevgi Kuramları (Sevgiye Dair Söylenceler). *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 135-149. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/odusobiad/issue/27566/290040>

Özgöl, İ. (2007). “Türkiye’de İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının Çözölmenmesi”. 38. İcanas Uluslararası Aysa ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, *Bildiriler, Cilt 10*, Ankara, 617-619

Patton, Michael Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (2. Baskı, s.230) içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Perry, A. D. ve Wilkenfeld, B. S. (2006). Using an agendasetting model tohelpstudentsdevelop&exerciseparticipatoryskillsandvalues. *journal of politicalscienceeducation*, 2, 303-312

Pighin, G. (2005). *Çocuklara Değer Aktarımı*, Çev: Ali Yaşar Gök, İzmir: İlya Yayınevi, s. 65- 66

Say, A. (1995). *Müzik tarihi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları Umur Matbaacılık

Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gazi Kitabevi, 12. Baskı

Snook, I. (2007). Valueseducation in context. D.N. Aspinand J.D. Chapman (eds.), *ValuesEducationandLifelong Learning*, pp. 80-92.

Smith, W. E. L. (1967). *Çağdaş Eğitim*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Somel, S.A. (2010). *İstanbul’da Eğitimin Modernleşmesi*. İstanbul: İletişim Yayıncılık

Soylu, N. (2019). *İlkokul 1.sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (yüksek lisan tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Sönmez, V.(1994). *Sevgi Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirme Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Superka, D. P. Ahrens, C., Hedstrom, J.E., Ford, L.J. ve Johnson, P.L. (1976). *Values education sourcebook: conceptual approaches, material analyses, and an annotated bibliography*. Colorado: Social Science Education Consortium, ERIC

Süleymanoğlu, K., S. (2021). *Değerler eğitimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi*, (yüksek lisans tezi) Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır

Şahin, D. Ve Yağcı, Münire M. (2012). Bireyin Toplumsallaşma Sürecinde Sanat Eğitiminin Önemi. *Batman University International participated Science and Culture Symposium (18-20 April 2012 Batman)*, s:275

Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (3. basım) Ankara: Pegem Yayıncılık.

Tarakçı, A. (2013). *İlkokul 4. sınıf Türkçe dersinde görsel okuma- görsel sunu çalışmalarında değerler eğitiminde kitle iletişim araçları kullanılmasının değer edinimine ve Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi*, (yüksek lisans tezi) Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri* (1. basım). Ankara: Müzik Eğitim Yayınları.

TDK sözlük. (2016). Erişim 23 mart, 2022, <https://sozluk.gov.tr/>.

THOMSON. N. R. (2007). “Justice in the Home: Children’s and Adolescents’ Perceptions of the Fair Distribution of House hold Chores”. *Journal of Moral Education*. Vol. 36, No. 1, March.

Tozlu, N. (2003). *Eğitim felsefesi*. Ankara: MEB Yayınları.

Tucker, (1999). *Building responsibility*. URL: <http://ag.arizona.edu/pubs/family/az1037.html> B.

Turgut, M. ve Diğ. (2010). M. Turgut (Ed.) *Türkiye’de Değerler Eğitimi Araştırması*. Ankara: Manas Medya.

Uçan, A. (1996) *İnsan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

Uçan, A. (1982). Eğitimde Program Geliştirme Yayınlanmamış ders notları. Ankara

Uluğbay, S. (2013). Olumlu davranış sergileme, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:21 No:3

Ulusoy, K. & Arslan, A. (2016). *Değerli bir kavram olarak “değer ve değerler eğitimi”*. R. Turan & K. Ulusoy, (Ed.), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi içinde* Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Ulutaş, İ., Ersoy, Ö. (2004). Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi 1-12 s.3*

Ülken, H. Z. (2016). Bilgi ve Değer. (3. basım). İstanbul: Doğubatı Yayınları.

Ünsal, Y. Ve Güneş, B. (2002). Bir kitap inceleme çalışması örneği olarak MEB. İlköğretim 4. sınıf fen bilgisi ders kitabına fizik konuları yönünden eleştirel bir bakış. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3),107-120.

Uşun, S., Cömert, D. (2003). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi” *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, Ankara: 2003, s. 126-127

Varış, F. (1991). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi

Varol, A. (2020). *Değerler Eğitimi Dersinin İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Değer Algılarına Etkisinin Kelime İlişkilendirme Testi ve Resim Çizimleri*. (Yüksek lisans tezi) Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak

Yalnız, A. ve Yıkmaç, Y. (2018). Değerler Eğitimi Kavramı Olarak Dürüstlük ve Dürüstlük Ölçeği (DÖ) Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Y:2018/2, c. 17, sayı: 34, s. 649-666

Yapıcı, M. (2004). İlköğretim I. kademe ders kitaplarının öğrenci düzeyine uygunluğu. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1303-5134, Cilt: 1, Sayı: 1.

Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (19), 499-522.

Yeşilyurt, E. ve Kurt, İ. (2012). Değerleri kazandırmasındaki etkililik açısından resmi ve örtük program ile okul dışı etmenlerin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Türkish Studie Dergisi*, DOI: 10.7827-4123

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde müzik öğretimi birinci kademe*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yiğittir S. (2012). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Değer Yönelimlerinin Rokeach ve Schwartz Değer Sınıflandırmasına Göre Değerlendirilmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 19 (2012) (1-15)

Yüksel, S. (2002). Yükseköğretimde eğitim-öğretim faaliyetleri ve örtük program. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 15(1), 361-370